

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

(Revue Israélite)

ΜΗΝΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΙΔΗΣΕΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Έτησια διὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—
 » Ἐξωτερικοῦ Φρ. 10.—
 Ἀγγελίαι ὁ στίχος » 1.—
 Διὰ μεγάλας ἀγγελίας γίνεται ἰδιαιτέρα συμφωνία.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Γράμματα καὶ χειρόγραφα στέλλονται ὡς ἐξῆς :
 Διεύθυνσιν « Ἰσραηλιτικῆς Ἐπιθεωρήσεως » Ἀθήνας.
 Adresse : A la Direction de la «Revue Israélite»
 Rue Apôtre Paul 39 Athènes.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐχαριστήριον.— Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ὁ Ἑβραϊσμός. Γουσταύου Καλό.— Ἡ Ἑβραϊκὴ γλῶσσα εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ. Χ Π. Χαγές.— Ἡ Ἑβραϊκὴ Κοινότης τῆς Κερκύρας. Ἰωάννου Α. Ρωμανοῦ.— Ἑβραϊκὴ Ἐκθεοὶς εἰς Λονδίνον. ὑπὸ Ἀναγνώστου.— Τὸ ἸΣΤ' Συνέδριον τῶν Ἀνατολιστῶν.— Ἐπίτιμοι Διδάκτορες.— Εἰκοσιπενταετηεῖς τοῦ Δρος Γκάστερ.— Ἡ καταστροφὴ τοῦ «Τιτανικοῦ».— Οἱ Ἑβραῖοι καὶ ἡ Φυματίωσις.— Ραββὶ Ἀκιβά.— Ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ κόσμου.— Ἑβραϊκαὶ Κοινότητες Ἑλλάδος.— Ὁ Καλλιτέχνης.— Τὸ δάνειον τῆς Ἑθνικῆς.

Ἡ « Ἰσρ. Ἐπιθεώρησις » εὐχαριστεῖ εὐγνωμονοῦσα τὰ ὄργανα τοῦ ἀθηναϊκοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ τύπου τὰ ὁποῖα εὐηρεστήθησαν νὰ ἀναγγείλουν συμπαθῶς τὴν ἔκδοσίν τῆς.

Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ Ο ΕΒΡΑΪΣΜΟΣ

Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἡ τόσον μελωδική, ἡ τόσον μουσικὴ, εἶχε γοητεύσει τὰ ὄτα τῶν ἀρχαίων Ἑβραίων μέχρι τοῦ σημείου νὰ γεννηθῆναι εἰς αὐτοὺς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν μεταχειρίζωνται ὡς ἴδιον αὐτῶν ἰδίωμα. Ἐν γένει ἐὰν ἐξαίρεσωμεν τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς «ἐθνικῆς» φιλοσοφίας, τὸ ὁποῖον δὲν συνεβίβαστο μὲ τὰς ἑβραϊκὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῶν, οἱ Ἑβραῖοι ὑπέστησαν τὴν γοητείαν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ διατηροῦντες ἐν ταύτῳ ἀεραϊκὴν τὴν οὐσίαν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ.

Ὅντως, οἱ Ἑβραῖοι οἱ ὁποῖοι διετήρουν φιλικὰς σχέσεις μὲ τοὺς Ἕλληνας καὶ πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καθὼς μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ Γραφή* δὲν ἠδύναντο οὔτε ἔπρεπε νὰ κρατοῦν τὰς θύρας κλειστάς εἰς τὸν

πολιτισμὸν ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος εἶχε κερδίσει τὴν λατρείαν τοῦ γνωστοῦ τότε κόσμου.

Σήμερον, ὅτε ἐπὶ τῆς ὠραίας ταύτης χώρας, ὁ σημερινὸς Ἑβραϊσμός, προτίθεται διὰ τοῦ περιοδικοῦ τούτου, ἑλληνιστὶ γεγραμμένου, νὰ ἐκθέσῃ δημοσίᾳ τὰς σημερινὰς του ιδέας καὶ τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν παρελθούσαν του ἱστορίαν, θέλω προσπαθήσῃ νὰ εἴπω ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς τιμητικῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα μεταξὺ τῶν Ἑβραίων, καὶ τῶν μᾶλλον ὀρθοδόξων ἐξ αὐτῶν.

* *

Οἱ Ραββῖνοι οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ δώσουν μεγαλύτερον κύρος εἰς τὰς γνώμας των ἐστήριζον αὐτὰς εἰς τὰς ἐλευθέρους καὶ πνευματώδεις πολλάκις ἐρμηνείας ρητῶν τῆς Γραφῆς, δὲν ἔλαβον μεγάλην δυσκολίαν νὰ εὕρουν ἐδάφιον ἐπὶ τοῦ ὁποῖου νὰ βασιζοῦν τὴν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν προτίμησίν των. Τὸ ἐδάφιον τοῦτο εἶναι τὸ 27 τοῦ 9 Κεφαλαίου τῆς Γενέσεως ἔχον κατὰ γράμμα ὡς ἐξῆς. « Ἰάφθ ἐλόημ λείφετ βεῖσικὸν μπασολέ Σέμ », δηλαδή « ἄς ἐπεκτείνει ὁ Θεὸς τὸν Ἰάφθ καὶ νὰ κατοικήσῃ εἰς τὰς σκηνὰς τοῦ Σήμ ». * Ἄλλ' ἕνας ραββῖνος ὁ Μπάρ Καππαρά, μετέφρασε κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον τὴν εὐλογίαν τοῦ Νῶε. « Ἄς καλλωπίσῃ ὁ Θεὸς τὸν Ἰάφθ καὶ νὰ κατοικήσῃ εἰς τὰς σκηνὰς τοῦ «Σήμ», ἐρμηνεύων ὡς ἐξῆς. « Ἄς ἀναγνωσθῆ ἡ Τορά (ὁ θεὸς Νόμος) εἰς τὴν ὠραϊκὴν γλῶσσαν τοῦ Ἰάφθ ἐντὸς τῶν σκηνῶν τοῦ Σήμ ». Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ Ἰαπετικὴ ὁμοεθνία περιέχει πολλοὺς λαοὺς διαφόρων γλωσσῶν, προσέθηκε ὅτι ἡ « ὠραϊκὴ » γλῶσσα τοῦ ἐθνολογικοῦ τούτου κλάδου εἶναι ἡ ἑλληνικὴ. Αὐτὸ λοιπὸν εἶναι τὸ βιβλικὸν ρητὸν ἐκ τοῦ ὁποῖου οἱ ἡμέτεροι Διδάσκαλοι ἐξήγαγον τὸ συμπέρασμα ὅτι ἦσαν ἐξουσιοδοτημένοι

Σ. Ι. Ε. Διὰ τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν ἑβραϊκὴν, ἐξηγοῦμεν ὅτι τὸ « Ἰάφθ » παράγεται ἐκ τῆς ρίζης « Πατάχ » ἀνοίγω, ἐπεκτείνω, ὁ δὲ ραββῖνος παρήγαγε τὰς λέξιν ἐκ τοῦ « Ἰαφά » ἐξωραϊζῶ.

* Ἰδὲ Ἰσὲλ 4—6.

νά μεταχειρίζονται τὴν ἑλληνικὴν εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἐρμηνείας. Εἰς τὰς σχέσεις αὐτῶν τὰς δημοσίας καὶ τὰς ἰδιωτικὰς, ἐξ ἴσου μεταχειρίζοντο τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἑβραϊκὴν. Εἰς τὴν «Μισνά» κεφάλαιον Πεσαχὴμ ἀναγιγνώσκωμεν. «Εἰς τρία δοχεῖα χωρητικότητος τριῶν σὰ ἐρρίπτοντο εἰς τὸν Νζὸν οἱ σῖκλοι· τὰ δοχεῖα διεκρίνοντο μὲ τὰ τρία γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου. Ἄλεφ, Βέτ, Γκίμελ. Ὁ Ραββὶ Ἰσμαὲλ διατείνεται ὅτι εἶχον δικηρικὰ γράμματα τὰ ἑλληνικὰ. Ἄλφα, Βήτα, Γάμμα».

Συζητοῦντες εἰς τὸ Τελμουδ τῆς Ἱερουσαλήμ περὶ τοῦ κητορθωτοῦ τῆς μεταφράσεως τῆς Γραφῆς, ἀποφθίνονται ὡς ἐξῆς. «Ἐζήτησαν καὶ εὗρον (οἱ Συροὶ τοῦ Ἰσραήλ) ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή δὲν ἤμπορεῖ νὰ μεταφράζεται εἰμὴ εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Ἐπίσης εἰς τὸ Τελμουδ τῆς Βαβυλωνίας ὁ Ραββὶ λέγει ὡς ἐξῆς. «Ἡ Ἁγία Γραφή; ἢ εἰς ἑβραϊκὴν ἢ εἰς ἑλληνικὴν».

Ἐκτὸς τῆς μεταφράσεως τῶν ἐβδομήκοντα, ἔχομεν καὶ ἄλλας μεταφράσεις τῆς Γραφῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν· τὰς μεταφράσεις τοῦ Ἀκύλλα, τοῦ Συμμάχου, τοῦ Θεοδοσίου καὶ ἄλλων. Ὁ Ἀκύλλας ὁ διάσημος προσήλυτος, γνώστης ἐξ ἴσου τῆς ἑβραϊκῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς, ἐπεχείρησε, ἐνθροονοῦντες ἴσως ἀπὸ τοὺς διδασκάλους Ἐλιέζερ, Ἰπσοῦ καὶ Ἀκιβά, τῶν ὁποίων ἦτο ὁ ἐκλεκτός μαθητής, νὰ δώσῃ πιστὴν μετάφρασιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Ἡ μετάφρασις του ἔλαβε τόσην ἐπιτυχίαν μεταξὺ τῶν ἑβραίων ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐγνώριζον μόνον τὴν ἑλληνικὴν, ὥστε παρημέλησαν τὸ κείμενον τῶν ἐβδομήκοντα. Σήμερον σώζονται μόνον ὀλίγα περικοπὰ τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀκύλλα, ἀρκετὰ ὅμως νὰ ἀποδείξουν ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ μεταφραστοῦ νὰ μείνῃ πιστός εἰς τὸ γράμμα καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου, εἶχεν ἐπιτύχῃ καθ' ὅλοκληρίαν. Ἡ μετάφρασις τοῦ Συμμάχου ἐκρίθη ἀρίστη ἀπὸ τὸν Ἅγιον Ἱερώνυμον καὶ τὸν Εὐσέβιον τῆς Καισαρείας. Καὶ ἡ μετάφρασις τοῦ Θεοδοσίου ἐξετιμᾶτο πολὺ, διότι, καθὼς λέγει ὁ Δὲ Ρόσση δὲν ἀπεμακρύνετο πολὺ τοῦ συστήματος τῶν δύο ἀνωτέρω μεταφραστῶν.

* *

Ἡ ἑλληνικὴ ἀπετέλει τὴν ἀνωτέραν ἀγωγὴν τῶν ἀρχαίων ἑβραίων, οἱ ὅποιοι τὴν ἐδίδασκον εἰς τὰ τέκνα των, ἄρρενα καὶ θήλεα. Σχετικῶς πρὸς τοῦτο ἀναγιγνώσκωμεν εἰς τὸ Τελμουδ Ἱερουσαλήμ εἰς τὸ κεφάλαιον Ρεά. «Εἶπεν ὁ Ραββὶ Ἀμπαὺ ἐν ὀνόματι τοῦ Ραββὶ Ἰωχανάν· Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ἰσραηλίτην νὰ διδάσκῃ τὴν κόρην του ἑλληνικὰ ὡς πνευματικὸν κόσμημα δι' αὐτήν». Ἐκ τούτου γίνεται φανερόν ὅτι ἡ ἀγωγή μιᾶς νέας τῆς Ἱερουσαλήμ ἐθεωρεῖτο ἐλλειπής ἐὰν δὲν ἐγνώριζε

τὴν ἑλληνικὴν*.—Εἰς τὴν Μισνά, κεφάλαιον Σοτὰ ἀναγιγνώσκεται· Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ Τίτου ἀπηγορεύθη νὰ διδασθῇ εἰς τοὺς νέους ἡ «Ἰεβανίτ». Ἐκ τῆς συζητήσεως τοῦ Τελμουδ περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης προκύπτει ὅτι διὰ τὴν λέξιν «Ἰεβανίτ» ἐνόησαν ὅχι τὴν γλῶσσαν ἀλλὰ ὠρισμένην ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ἐπικρατοῦσαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ ὡς μάθημα παρεχόμενον εἰς τὴν νεαρὴν ἡλικίαν, διότι μερικὰ φιλοσοφικὰ αἰρέσεις εἶχον ἀσχίσει νὰ θέτουν εἰς κίνδυνον τὴν ἑβραϊκὴν διδασκαλίαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπαγορεύσις αὕτη ἢ προσωρινὴ δὲν ἐχώρει πέραν τῆς ὠρίμου ἡλικίας κατὰ τὴν ὁποίαν ἕκαστος ἐμάνθανε ὅτι ἤθελε. Προσέτι ἡ ἑλληνικὴ ἀγωγή ἐπετρέπετο ἄνευ περιορισμοῦ εἰς τοὺς προορισμένους εἰς δημοσίας θέσεις καὶ πολιτικὰ ἀξιώματα. Οἱ ἐξῆς λόγοι τοῦ Ραββὸν Σιμεὼν Μπέν Γακμιεὲλ «1000 μαθηταὶ ἐφοίτων εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ πατρὸς μου 500 εἰς τὸ τμήμα τῆς ἑβραϊκῆς διδασκαλίας καὶ 500 τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. ἄδεικνύουν ὅποσον ἡ ἑλλην. ἀγωγή ἦτο διαδεδομένη.

Εἰς τὸ Τελμουδ Ἱερουσαλήμ κεφάλαιον Σοτὰ ἀναγιγνώσκωμεν ἀκόμη ὅτι κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα οἱ ἑβραῖοι τῆς Καισαρείας ἔλεγον καὶ τὸ Σεμάγγ (τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως) ἑλληνιστί. Ἐκ τῆς νεαρᾶς δὲ 146 τοῦ Ἰουστινιανοῦ μαθητόμενον ὅτι ὑπῆρχε τότε εἰς Κωνσταντινούπολιν κόμμα μεταξὺ τῶν ἑβραίων, τὸ ὅποιον ἀπῆται νὰ ἀναγιγνώσκεται εἰς τὴν Συναγωγὴν ἢ Γραφὴ καὶ ἑλληνιστί. Ὁ δὲ Πικαδόπουλος Κερκαμὲς ἐδημοσίευσεν ἀποσπάσματα μεταφράσεως τῆς Μισνά, τὰ ὁποῖα θεωρεῖ ἔργον ἐνὸς Κυπρίου τοῦ ΣΤ' αἰῶνος.

Αἱ ἱστορικαὶ αὗται ἀναμνήσεις δηλοῦν πόσον ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐξετιμᾶτο καὶ πόσον ἐθεωρεῖτο ἀπαραίτητος εἰς τοὺς προγόνους μας διὰ τὴν δικαιοσύνην τοῦ πνεύματος, οὕτως ὥστε εὐχομαι ἵνα τὸ περιοδικὸν τοῦτο συντελέσῃ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς ὠραιότερας τῶν γλωσσῶν μεταξὺ τῶν ὁμοθρήσκων μας τῆς Ἀνατολῆς, ἢ ὁποῖα πρὸ αἰῶνων τὴν ἑλληνικὴν εἶχε ὡς κοινὸν ὄργανον συνενόησεως τῶν διαφόρων λαῶν «Ἡ ὠραιότερα γλῶσσα τοῦ Ἰαφὲθ ἄς σκηνώσῃ πάλιν μεταξὺ τοῦ Σῆμ διὰ τὴν ἀρτίαν μύρωσιν τοῦ πνεύματος».

ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΚΑΛΟ

* Σ. Ι. Ε. Ὁ Ραββὶ Ἰωχανάν ὁ πρῶτος ραββίνος τῆς ἐποχῆς του ἐγεννήθη περὶ τὸ 300. Μετὰ παρέλευσιν 16 αἰῶνων, ἕνας ἄλλος ἑβραῖος ἐκ τῶν προϋχόντων καὶ αὐτὸς τοῦ λαοῦ του, εἰς τὸν προέδρων τοῦ «Παγκοσμίου Ἰσραηλιτικοῦ Συνδέσμου» κηρύττει τὴν ἑλληνικὴν ὡς μέσον ἀπαραίτητον διὰ τὰς νέας αἰ. ὁποῖα θέλουν νὰ λάβουν πλήρη ἀγωγήν. Πρὸ τίνος πράγματι ὁ ρηθεὶς λόγιος, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Σολομὼν Ρεϊνάχ ἐξέδωκε βιβλίον διὰ τὰς δεσποινίδας μὲ τίτλον «Le grec sans larmes» διὰ τὴν εὐκολον «χωρὶς κλάματα!» ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς.

Ἡ ΕΒΡΑΪΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ

Υ Π Ο

ΤΟΥ Δρος Χ. Π. ΧΑΓΕΣ

Ἀρχιεραβίνου Τεργέστης

(Περὶ ἰληψίς τοῦ προηγουμένου φύλλου. Ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἐξετάζων τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν τῶν πρώτων Χριστιανῶν τῆς Παλαιστίνης, τῶν προσερχομένων ἐκ τοῦ ἑβραϊσμοῦ, συμπεραίνει ὅτι οἱ πρῶτοι χριστιανοί, οἱ ὅποιοι ἀνεγίνωσκον τὸ Εὐαγγέλιον ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν Παλαιὰν εἰς τὰς συναγωγὰς, ἵνα προσδώσουν ἱερὸν χαρακτῆρα εἰς τὸ νέον βιβλίον, θὰ ἀνεγίνωσκον αὐτὸ ἑβραϊστὶ. Εἰς τὸ ἐξῆς ὁ συγγραφεὺς περᾶται νὰ ἀποδείξῃ μὲ παραδείγματα ἐκ τῶν Εὐαγγελίων ὅτι τὸ πρῶτον κείμενον ἐξ οὗ ἠρῶσθησαν οἱ γράψαντες τὰ Συνοπτικά ἦτο πράγματι ἑβραϊκόν).

Ὅσα εἶπομεν μέχρι τοῦδε ἀποτελοῦν τὴν γενικὴν ὄψιν τοῦ ζητήματος. Τὰ σημερινὰ λοιπὸν Συνοπτικά Εὐαγγέλια ἀντιπροσωπεύουν δευτέραν φάσιν τῆς ἀρχαίου χριστιανικῆς φιλολογίας, διότι ἠντλησαν ἀπὸ πηγὰς, τὰς ὁποίας εἶχον συντάξῃ ἄμεσοι μαθηταὶ σύγχρονου τοῦλάχιστον τοῦ Ἰησοῦ, καὶ γεγραμμένας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς ἑβραϊκὴν γλῶσσαν. Ἄς ἴδωμεν τώρα ἐὰν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τεκμήρια, ἀποδείξεις, ἔστω καὶ ἐμμέσους, περὶ τούτου, εἰς τὰ ἡμέτερα εὐαγγελικὰ βιβλία. Τὸ πρῶτον τεκμήριον εἶναι ἡ ἀντιρρητος σημετικὴ χροιά τὴν ὁποίαν ἔχουν αἱ φράσεις τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦθ' ὅπερ εὐκόλως ἐξηγεῖται, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ὑπῆρξεν ἑβραϊκὸν πρωτότυπον μεταφρασθὲν ἀπὸ τοὺς Εὐαγγελιστάς. Ὅπουδῆποτε ἀνοίξῃ ἐν κεφάλαιον τῶν Συνοπτικῶν, ὁ γνωρίζων τὴν ἑβραϊκὴν δύναται νὰ τὸ μεταφράσῃ ἀκόπως εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς Βίβλου. Μάλιστα, πολὺ συχνὰ ἡ ἑλληνικὴ δὲν εἶναι παρὰ μόνον προσωπεῖον τὸ ὅποιον σκεπάζει πρόσωπον ἑβραϊκόν. Εἰς τὸ Α' κεφάλαιον τοῦ Ἀγ. Λουκᾶ αἱ ἑβραϊκαὶ λέξεις ἔρχονται σχεδὸν ἀθόρμηται εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ἔχοντος γνώσιν τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Ἰδὲ τὸ 42 ἐδάφιον τοῦ ἀνω κεφαλαίου, ἀναφερομένου εἰς τὸν χαιρετισμὸν τῆς Ἐλισάβετ. «Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ κορπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ εἰς τὸ 46 ἐδάφ. ὁ περίφημος ὕμνος τῆς Μαρίας! Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον κλπ.

Δὲν φαίνεται ἀληθῆς περικοπὴ τῆς ἑβραϊκῆς Γραφῆς;

Ἄλλ' ἐκ τούτων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαχθῇ ὀριστικὸν συμπέρασμα. Διότι τὸ ἑλληνικόν

κὸν κείμενον ἠδύνατο νὰ ἀντικατοπτρίξῃ καὶ τὴν ἀραμναϊκὴν, ἢ ὁποία εἶναι σημετικὴ διάλεκτος ἐπίσης, καὶ τῆς ὁποίας ἕκαστην χρῆσιν μερικοὶ συγγραφεῖς τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, (Δα-νιήλ, Ἐσθὴρ κλπ.). Πράγματι ταύτην τὴν γνώμην ἔχουν πολλοὶ λόγιοι, ὁ Wellhausen, ὁ Nestle καὶ ἄλλοι. Ἀφ' ἐτέρου δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν ὅτι οἱ γράψαντες τὰ Εὐαγγέλια ἦσαν ἑβραῖοι, καὶ ἐπομένως ὅτι, καὶ γράφοντες τὴν ἑλληνικὴν, μεταχειρίζοντο φράσεις ἰδιαζούσας εἰς τὸ μητρικὸν τῶν ἰδιῶμα, ἐδίδον δ' λατὴ εἰς τὴν ἑλληνικὴν μίαν χροιάν ἑβραϊκὴν, καθὼς ἕκαστην καὶ οἱ μεταφρασταὶ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Αὐτοὶ ἐσκέπτοντο ἑβραϊστὶ καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ μορφή τῆς γλώσσης τῶν ἔπρεπε νὰ περιέχῃ τι ξένον εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· μάλιστα μερικοὶ (Koenig) κάμνουν ρητῶς λόγον περὶ ἰουδαϊοἰσθητικῆς γλώσσης, καθὼς γίνεται σήμερον λόγος περὶ ἑβραϊοἰσπανικῆς καὶ ἑβραιογερμανικῆς κλπ. Ὁ μαθηματικὸς Κλεομήδης, σκώπτων τὰ ἑλληνικὰ τοῦ Ἐπικούρου, λέγει ὅτι περιέχουν ἐκφράσεις «ἰουδαϊκῆς» ἐκ τῶν ἐν χρήσει εἰς τὰς Συναγωγὰς. (Schürer III³ 95 ἀρ. 18). Οὕτω θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὸ αὐτὸ διὰ τὰ Εὐαγγέλια· δηλαδὴ ὅτι ἐγράφησαν πρωτοτύπως ἀπὸ ἑβραίων μὲ ἑβραϊκὸν πνεῦμα (Δάλμαν Worte Jesu 1898), ὥστε ἐὰν ἡ εἰρημένη ἀποδείξις δὲν ἀρκεῖ διὰ τὴν ὑπόθεσιν μας, ἄς ζητήσωμεν ἄλλας ἀποδείξεις πλέον εἰδικὰς καὶ λεπτομερεῖς. Ἀπὸ μίαν μικρὰν ὁπὴν εἰς τὸν τοῖχον πολλὰκις δὲν κητορθώμεν νὰ περιπτύξωμεν μὲ τὸ βλέμμα μας ἐκτεταμένην πεδιάδα;

Ἰδοὺ ὀλίγα παραδείγματα.

Α) Τὸ κεφάλαιον Γ' τοῦ Ματθαίου περιέχει τοὺς περιφήμους λόγους Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ εἰς τοὺς ἑβραίους Ἱερουσαλήμ. Τὸ 9ον ἐδάφιον λέγει «Καὶ μὴ δόξῃτε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς. Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα Ἀβραάμ». Ἡ σημασία εἶναι ἡ ἐξῆς. Σεῖς πιστεύετε ὅτι ἀποτελεῖτε λαὸν περιούσιον, ὅτι εἰσθε ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο δὲν φοβεῖσθε μίαν τελείαν καταστροφὴν (παράβλετε Ἀμὸς Γ'. 1. Θ'. 7.) ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην ὑμῶν. Ὁ Κύριος ὁ ὁποῖος δύναται τὰ πάντα, καὶ ἀπὸ πέτρης δύναται νὰ κάμῃ ἀπογόνους τοῦ Ἀβραάμ. Τὸν λόγον τῆς συγκρίσεως, λίθων, οἱ ὅποιοι μεταβάλλονται εἰς τέκνα, τὸν εὐρίσκομεν ἐὰν φαντασθῶμεν ἐν ἑβραϊκὸν κείμενον ὕπου τέκνα =μπανήμ καὶ λίθοι=ἀμπανήμ. Λογοπαίγιον ἀρκετὰ νόστιμον.

Β) Ἄς πάρωμεν τὸ δεύτερον παράδειγμα ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ. Εἶναι γνωστὸν ὅτι δύο Εὐαγγέλια μόνον ὁμιλοῦν περὶ αὐτῆς· ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Λουκᾶς.

¹ Κατὰ τὸν Harnack (Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου 1900) εἶναι ἀπεναντίας ἄσμα τῆς Ἀγ. Ἐλισάβετ. Ἰδὲ καὶ ZDMG V. 58 1904 σελ. 618.

Ἄν καὶ εἰς τὰ δύο κείμενα (Ματθ. Β'. 1. Λουκᾶς Β'. 8.) ἀπαντῶνται πολλαὶ παραλλαγαί, ἠντλησαν ἀναντιρρήτως ἀπὸ μίαν κοινὴν πηγὴν. Ἄλλ' ἰδοὺ ἡ ἀφήγησις τοῦ Ματθαίου. Μάγοι ἐξ ἀνατολῶν ἔρχονται ἵνα προσκυνήσουν τὸν νεογεννηθέντα Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων καὶ πηγαίνουν εἰς Βηθλεὲμ ὁδηγούμενοι ἀπὸ ἑνὸς ἀστέρος. Ὁ δὲ Λουκᾶς λέγει. «Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς». Εἰδοποιηθέντες δὲ ἀπὸ ἑνὸς ἀγγελοῦ πηγαίνουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ βρέφος. Ἀπλουστερὰ καὶ φυσικώτερὰ μᾶς φαίνεται ἡ ἀφήγησις τοῦ Λουκᾶ, διότι συμφωνεῖ πλειότερον μὲ τὸν χαρκατῆρα τοῦ τόπου. Ἄλλ' ὁ γράψας τὸ ἄνω μνημονευθὲν κεφάλαιον τοῦ Ματθαίου δὲν εἶχε μεταβάλλει τὸ κείμενον ἀδιαιρέτως. Πῶς ὅμως οἱ ποιμένες ἔγειναν μάγοι τῆς Ἀνατολῆς; Ὁ Soltau (Die Geburtsgeschichte Jesu Christi, Leipzig 1902) πιστεύει ὅτι τὸ μνημονευθὲν κεφάλαιον εἶναι ἔργον τοῦ Β'. μ. Χ. αἰῶνος, προστεθὲν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ματθαίου, καὶ ὅτι διὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν ἐξ Ἀνατολῆς Μάγων, ὁ συντάξας τὸ κεφάλαιον ἔλαβεν ὡς ὑπόδειγμα τὴν λιτανεὶαν τῶν Ἀσιανῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον ἔλθῃ διὰ νὰ χαιρετίσουν τὸν Νέρωνα. Ἀλλὰ πάντως, ὁ γράψας ἔπρεπε νὰ ἔχη εἰς τὸ πρωτότυπον του μίαν λέξιν ἡ ὁποία νὰ ἠμποροῦσε νὰ μεταφρασθῇ, ἔστω καὶ ἐλευθέρως «μάγοι». Καὶ πράγματι εἰς τὴν ἐβραϊκὴν ἡ λέξις «Ρο ἡμ» (μὲ ἄνω) σημαίνει «ποιμένες» ἐνῶ ἡ ἰδίᾳ λέξις προφερομένη χωρὶς δασύ πνεῦμα «Ρο ἡμ» σημαίνει «προφήται» λέξις τὴν ὁποίαν ὁ Ματθαῖος ἢ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Β'. κεφαλαίου προκειμένου περὶ ἀνατολιτῶν φημιζομένων διὰ τὴν ἀστρολογίαν μετέφρασε φυσικὰ «μάγοι» ἐξ οὗ καὶ περαιτέρω ἢ «δόξα» τοῦ Λουκᾶ ἔγεινε «ἄστρον» προκειμένου περὶ Μάγων ἀστρολόγων.

Γ) Ὁ Λουκᾶς (Δ' 37), περὶ τῆς θεραπείας τοῦ ἔχοντος πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, γράφει. «Καὶ ἐξεπορεύετο ἤχος περὶ αὐτὸν εἰς πάντα τόπον αὐτῆς περιχώρου». Ὁ δὲ Μάρκος (Α' 28) γράφει. «εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας», ἐπίσης καὶ ὁ Ματθαῖος (Δ' 24) «εἰς ὅλην τὴν Συρίαν». Ἐνῶ λοιπὸν οἱ δύο τελευταῖοι ὁμιλοῦν περὶ ὀλοκλήρων ἐπαρχιῶν, ὁ Λουκᾶς λέγει μόνον «αὐτῆς περιχώρου». Προκειμένου περὶ ὁμοίου κειμένου, ἡ διαφορὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι τυχαία καὶ ἀσήμαντος. Ἄλλ' εὐρίσκομεν ἀμέσως τὴν λύσιν αὐτῆς ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν τὸ ἐβραϊκὸν «Γκαλῆλ» τὸ ὁποῖον σημαίνει καὶ τὸ ὄνομα κύριον «Γαλιλαία» καὶ «περίχωρος». Ἐπίσης εἰς τὸν Λουκᾶν (Ζ' 17) εὐρίσκομεν. «Ἐν ὅλη τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ». Τὸ πρωτότυπον κείμενον εἶχε. «ἐν ὅλη τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ πάσῃ τῇ Γαλιλαίᾳ». «**Ἰουδα βεγκαλῆλ**».

Δ) Μάρκος Δ'. 21. «Μήτις ὁ λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸν μῶδιον τεθῆ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην;» Τοῦτο σημαίνει. δὲν πρέπει νὰ κρατήσητε μυστικὴν τὴν διδασκαλίαν μου ἢ νὰ τὴν διαδίδετε εἰς περιορισμένους κύκλους, ἀλλὰ νὰ τὴν κηρύξητε ἐνώπιον ὅλου τοῦ κόσμου, Ὁμοίως ὁ Ματθαῖος (Ε'. 15) λέγει. «οὐδὲ κείουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μῶδιον» ἀλλὰ λείπει ἡ κλίνη, ἡ ὁποία ἀληθῶς εἶναι περιττή, διότι δὲν προσθέτει τίποτε περιστότερον εἰς τὴν εἰκόνα. Ἡ ἑλληνικὴ λέξις «μῶδιος» ἀνταποκρίνεται πιθανὸν εἰς τὴν ἐβραϊκὴν τοῦλάχιστον τὴν μεταβιβλικὴν «μιντά». Εἰς τὴν Γραφὴν σημαίνει «μέτρον». * Ἀφ' ἐτέρου κλίνη λέγεται ἐβραϊκὰ «μιντά». Μεταξὺ τῶν δύο λέξεων ἡ διαφορὰ τῆς προφορᾶς εἶναι ἐλαχίστη καὶ εὐκόλα αἱ δύο λέξεις ἠμποροῦν νὰ ἀλλάζουσι ὅχι τὸσον εἰς τὴν γραφὴν ἀλλ' εἰς τὴν προφορὰν. Λοιπὸν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ παροιμία ἦτο γνωστὴ ὑπὸ δύο μορφᾶς τῆς «μιντά» (μῶδιος) καὶ τῆς «μιντά» (κλίνη). Ὁ Μάρκος μᾶς διεισήγαγε καὶ τὰς δύο παραλλαγὰς. Ὁ Ματθαῖος μίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἴσως ἡ ὀρθότερα.

Ε) Ὁ Ἰησοῦς στέλλει τοὺς Ἀποστόλους του νὰ κηρύττουν τὴν διδασκαλίαν του εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ. Ὁ Ματθαῖος Γ'. 9, λέγει. «Μὴ κτήσησθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὀδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ράβδον.....». Ἐπίσης Λουκᾶς (Θ'. 3) «μητε ράβδους, μητε πήραν, μητε ἄρτον κλπ.». Ὁ Μάρκος ἀπαντιᾷ (ΣΤ'. 8) λέγει. «μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὀδόν, εἰ μὴ ράβδον μόνον· μὴ πήραν, μὴ ἄρτον κλπ.». Ἐνῶ κατὰ τοὺς πρώτους δύο δὲν ἠδύνατο νὰ πάρουν μὲξὺ τῶν οὐτε μίαν ράβδον, τὸ κείμενον τοῦ Λουκᾶ, ἐπιτρέπει τοῦτο, τοῦθ' ἔπερ μᾶς φαίνεται λογικώτερον. Εἶναι εὐνόητον νὰ μὴ ἔφερον οὐτε χρυσὸν οὐτε ἄλλην προμήθειαν. Εἰς ταῦτα θὰ ἐφρόντιζον αἱ πόλεις αἱ ὁποῖαι θὰ ἤκουον τὴν διδασκαλίαν των. Ἄλλ' ἡ ράβδος δὲν θὰ ἐχρησίμευεν μόνον διὰ τὸ ταξίδιον, προτοῦ φθάσουν εἰς τὴν πόλιν; Καὶ ἐδῶ λύεται πᾶσα δυσκολία ἐὰν δεχθῶμεν ἐν κείμενον ἐβραϊκόν. Τὸ πρωτότυπον ἔλεγε «ἐλά μακέλ» αἰ μὴ ράβδον» καθὼς λέγει ὁ Μάρκος. Μὲ μικρὰν παραλλαγὴν ἡ λέξις γίνεται «ἐλά μακέλ» «καὶ μὴ» καθὼς ἔχουν ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Λουκᾶς. Ἡ λέξις «ἐλά» αἰ μὴ» ἀραμαϊκῆς καταγωγῆς ἦτο συνηθεστάτη εἰς τὴν ἐβραϊκὴν τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀποστόλων.

* Ὑπάρχουν ἤδη εἰς τὰ κανονικὰ βιβλία τῆς Π. Γ. λέξεις καταγωγῆς ἐλληνικῆς ἢ ἀραμαϊκῆς. Οὐδὲν δὲ ἄπορον ἐὰν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰησοῦ ἡ ὁμιλουμένη ἐβραϊκὴ δὲν ἦτο ἡ καθαρὰ κλασικὴ.

Ἡ ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΡΩΜΑΝΟΥ

(Συνέχεια ἴδε ἀρ. 1).

ΣΤ) Τὸ τελευταῖον παράδειγμα θέλομεν λάβει ἀπὸ τὴν τελευταίαν φάσιν, τῶν παθῶν τοῦ Ἰησοῦ. Εἰς τὸν Ἰησοῦν ἐσταυρωμένον, (Ματθ. ΚΖ'. 34), ἔδωκαν πιεῖν ὄξος μεταχολῆς μεμιγμένον· ὁ δὲ Μάρκος (ΙΕ'. 23) γράφει. «καὶ ἐδίδον αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρτισμένον οἶνον». Τώρα, ἐὰν ἡ πρώτη διαφορὰ μεταξὺ ὄξους (Ματθαῖος) καὶ οἴνου (Μάρκος) δὲν ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι ὁ Ματθαῖος θὰ ἐσκέφθη τὸν ψαλμὸν «καὶ διψῶντι ἔδωσαν μοι πιεῖν ὄξος», πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἄλλη διαφορὰ «χολῆ» τοῦ ἐνός καὶ «σμύρνα» τοῦ ἄλλου; Καὶ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην μᾶς βοηθεῖ τὸ ἐβραϊκόν, ὅπου «Μὸρ» σημαίνει σμύρνα καὶ «Μὰρ» πικρὸν, καὶ τὸ θηλυκόν «Μαρά» ἀκριβῶς «χολῆ». Τώρα ἂν ἀνκλογισθῶμεν ὅτι ἡ ἐβραϊκὴ γράφεται χωρὶς φωνήεντα, εἶναι εὐνόητον ὅτι ἡ λέξις γραφομένη «MP» ἠδύνατο νὰ ἀναγνωσθῇ διαφορετικῶς ὡς «σμύρνα» καὶ ὡς «χολῆ». Ἡ δὲ ὀρθότερα ἐκδοχὴ εἶνε ἐκείνη τὴν ὁποίαν μᾶς μετέδωκεν ὁ Ἅγιος Μάρκος, ἐπειδὴ καὶ τὸ Ταλμουδ (Σκνεδρήμ σελ. 43) ὁμιλεῖ περὶ συνηθείας ἐν Ἰερουσαλὴμ νὰ δίδουν εἰς τοὺς καταδικασμένους εἰς θάνατον οἶνον μεμιγμένον μὲ λαύδανον διὰ νὰ χάνουν τὰς αἰσθήσεις.

Ὁ Δακνούντσιος εἰς τὸ δρᾶμα του «Ἡ κόρη τοῦ Ἰόριο» περιγράφει παρόμοιον ἔθιμον τῶν Ἀμπερουσίων. Εἶναι ἡ μητέρα ἡ ὁποία προσφέρει εἰς τὸν κατὰδικον υἱὸν τὸ «ποτήριον τῆς παρηγορίας». Ἐπίσης τὸ Ταλμουδ λέγει (ἔρα ἄνω χωρίον) ὅτι τὴν ἐντολὴν ταύτην ἐξετέλουν αἱ εὐγενεῖς κυρίαι τῆς Ἰερᾶς Πόλεως).

Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὰ παραδείγματα. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὰ ἐξ τὰ ὁποῖα ἀνεφέρωμεν εἶναι ἄρκετὰ διὰ τὸ συμπέρασμα ἡμῶν, ὅτι δηλαδὴ τὸ πρωτότυπον τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις εἰς τὰ Συνοπτικὰ Εὐαγγέλια ἦτο γεγραμμένον ἐβραϊκὰ. Ἐλπίζω δὲ ὅτι ἐὰν ποτὲ ἡ τύχη μᾶς εὐνοήσῃ νὰ ἴδωμεν ἐξερχόμενα ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς γῆς, ἡ ὁποία πολὺ ἀρχαιότερα φιλολογικὰ μνημεῖα μᾶς διεισήγαγε, τὰς πρώτας ἐγγράφους πηγὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅτι αὐταὶ θὰ ὁμιλοῦν τὴν πάτριον αὐτῶν ἱερὰν γλῶσσαν καὶ ὅτι θὰ δικαιολογήσωσι τὰς ἐρμηνείας μου ἐπὶ κειμένων τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε, ὑπάρχουσι μόνον εἰς τὴν σκέψιν μου.

Χ. Π. ΧΑΓΕΣ

Ὁλόκληρον δὲ καὶ μόνον περιήλθε μέχρις ἡμῶν τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν προνομιακὸν ἔγγραφο Μαρίας τῆς ἐκ Βουρβόν, ἀλλὰ καὶ τούτο ἐν ἀρχαίᾳ ἰταλικῇ μεταφράσει, τὸ ἐν Τάραντι ἐκδοθὲν τῇ 6 Μαρτίου 1365, Ἰνδικ Γ', καὶ ἐπισταλὲν πρὸς Νικόλαον τὸν τοῦ Δονάτου, διοικητὴν Κερκύρας καὶ τοποτηρητὴν τῆς ἐν τῇ πόλει Ἰουδαϊκῆς (Vicario della giudaica nostra di essa città di Corsù), (1) Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου φαίνεται ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν ἀνεκαθεν ἀπηλλαγμένοι καὶ ἐλεύθεροι βαρῶν, συνεισφορῶν καὶ ἄλλων παντοίων ὑποχρεώσεων, ἐξαιρουμένου τοῦ φόρου τοῦ τελουμένου εἰς τὸν φωτισμὸν τῆς πόλεως Κερκύρας. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνον ἔπαθον πολλὰς καὶ σωματικὰς καὶ χρηματικὰς ζημίας, ἐφοβοῦντο δὲ μήπως πάθωσιν ἄλλας τοιαύτας καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῆς Μαρίας, ἣτις ἐπέκυρωσε τὰ πρόωγα αὐτοῖς παραχωρηθέντα προνόμια καὶ ἐκέλευσε τὸν διοικητὴν τῆς νήσου νὰ τηρῇ ἀπαρασαλεύτως αὐτὰ καὶ μήτε αὐτὴ νὰ ἐκβιάζωσι τοὺς Ἑβραίους, μηδὲ νὰ κακοποιῇ αὐτοὺς εἰς τε τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα. Μετὰ τὸσαύτας ταλαιπωρίας καὶ πιέσεις παρήγορον βεβαίως εἶναι νὰ μάθωμεν ἐκ τιναν Ἀνδηγαυικῶν διπλωμάτων ἀνευρεθέντων ὑφ' ἡμῶν ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἀρχεῖῳ τῆς Νεαπόλεως, ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Γ', τοῦ ἐκ Δυρραχίου, βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, ὅστις ἐξελάσας ἐκ Κερκύρας τοὺς Ναυαραίους ἐγένετο κύριος τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ 1382 μέχρι τοῦ 1386 καὶ ἀπένευμε δαφνιλὴν προνόμια τοῖς Κερκυραίοις, οἱ Ἑβραῖοι οὐχὶ σπανίως μετεῖχον τῶν πρεσβειῶν, ἅς τὸ κοινὸν τῆς Κερκύρας ἀπέστελλεν ἐνίοτε εἰς Νεάπολιν εἴτε πρὸς ἐπίσχυσιν τῶν παλαιῶν, εἴτε πρὸς ἐπίτευξιν τῶν προνομίων (2).

Ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος ἡ κυριαρχία τῶν Ἀνδηγαυῶν ἐν Κερκύρα ἔμελλε νὰ ἐκλείψῃ. Οἱ Βενετοί, πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐποφθαλμιῶντες πρὸς τὴν Κέρκυραν, ἦς ἀντεποιοῦντο δυνάμει τῆς συνομολογηθείσης ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν

(1) Reg. Ang. Karolus III, 1382 1383 No 359.

(2) Stampa dell' Università degli Ebrei. Δὲν ἐλάβομεν ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπὸ Ε. Λούντζη λεγόμενα περὶ Ἑβραίων ἐπὶ τῶν Ἀνδηγαυικῶν χρόνων, διότι εἶναι προφανῶς ἡμαρτημένα χρονολογικῶς (Condiz. politica delle Isole Jonie sotto il dominio Veneto σ. 455-456).

Φράγκων συνθήκης, κατώρθωσαν να λάβωσι τῆς νήσου τὴν κατοχὴν ἐν ἔτει 1386. τῆ ἐκουσίᾳ παραδόσει τῶν κατοίκων, οἵτινες ἀνάγκη ἔχοντες ἰσχυρὰς προστασίας, ἔπεμψαν πληρεξουσίους εἰς Βενετίαν, ἵνα δηλώσωσιν ὅτι ἐπεθύμουν νὰ ὑποβληθῶσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς μεγαλοδυνάμου καὶ θαλασσοκράτορος ἐκείνης πολιτείας. Ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς γενομένης ὑπὸ τῶν Κερκυραίων ἐκουσίας ταύτης παραδόσεως εἰς τὴν Βενετίαν, οἱ Ἑβραῖοι οὐ μόνον ἀνεγνωρίζοντο ὡς πολῖται τῆς νήσου καὶ ἀπετέλουν ἴδιον, ὡς λέγουσι, πολιτικὸν σῶμα, ἀλλὰ καὶ οὐκ ὀλίγον βεβαίως ἠδύναντο ἐν τῇ νήσῳ, διότι ἐκ τῶν ἐξ τότε πεμφθέντων εἰς Βενετίαν πρεσβευτῶν ὁ εἰς ἦτο Ἑβραῖος, Δαυὶδ ὁ Σέμος, ἐξ ἐπισήμου ἑβραϊκοῦ οἴκου μέχρι τοῦ νῦν σωζομένου ἐν Κερκύρᾳ. Τοῦ Ἑβραίου τούτου ἡ ἀποστολὴ οὐδεμίαν ἐπίδεδεται ἀντίρρησην, ὡς μαρτυρομένη ἐξ ἐπισήμων τῆς Βενετίας ἐγγράφων (1), ἀλλ' ὅμως Ἀνδρέας ὁ Μαρμαρᾶς εὐπατρίδης Κερκυραῖος, ἀκμάσας κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα καὶ γνωστὸς γενόμενος διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰταλιστὶ συγγραφείσαν ἱστορίαν τῆς Κερκύρας ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων, φερόμενος ὑπὸ μύσους ἀσπόνδου κατὰ τῶν Ἑβραίων, καθ' ὧν λάβρος ἐπιτίθεται πολλαχθῶς συγγραφῆς αὐτοῦ, καίτοι ἀναφέρων τῶν λοιπῶν πρέσβεων τὰ ὀνόματα, παρασιωπᾷ παντάπασιν τὸ τοῦ Ἑβραίου πρεσβευτοῦ. Καὶ οὐδὲν τὸ παράδοξον ἔαν ἔπραξε τοῦτο ὁ φλήναφος Μαρμαρᾶς, ὅστις τοῦ μυθοπλαστοῦ ἐξήλωσε μᾶλλον τὸ ὄνομα ἢ τὸ τοῦ ἱστορικοῦ, ἀλλὰ καὶ Ἀγώνιος ὁ Ροδόσταμος, δόκιμος ποιητὴς καὶ φιλόλογος Κερκυραῖος, τελευτήσας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ καταλιπὼν ἀνέκδοτον ἱστορίαν τῆς Κερκύρας οὐχὶ λόγου ἀναξίαν, ἀναφέρει μὲν τοῦ Σέμου τὴν ἀποστολὴν ὡς ἐκ παραδόσεως λεγομένην, ἀλλ' ὑπὸ φυλετικῶν προλήψεων παρασυρόμενος ἀπορρίπτει αὐτὴν ὡς πίστεις ἀναξίαν (2). Ἰσως δὲ τῇ μεσιτεία τοῦ μέγα ἔχοντος ἀξίωμα Δαβὶδ τοῦ Σέμου, ὅστις βεβαίως ἐκήδετο περὶ τῶν ἰδίων ὁμοθησῶν, ἡ Σύγκλητος τῆς Βενετίας μικρὸν μετὰ τὴν γενομένην παράδοσιν, ὁ ἔστι τῇ 22 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1387, ἐξέδωκε θέσπισμα, ἐν ᾧ ὁμολογοῦσα ὅτι ἐπὶ πολλῶν περιστάσεων ἢ ἐν τε τῇ πόλει καὶ τῇ νήσῳ διαμονὴ τῶν Ἑβραίων, ἀνεδείχθη λυσιτελής, εὐλογον ἔκρινε νὰ συναινέσῃ εἰς τὰς αἰτήσεις δύο ἐκ Κερκύρας Ἑβραίων, πεμφθέντων ὑπὸ τῶν ἰδίων ὁμοθησῶν, καὶ, διακαῶς ἐπιποθοῦ-

(1) J libri Commemoriali della republica di Venezia. Lib. VIII. 220 I 386, ind. IX. Maggio 28 c. 118 (121) Τμ. Γ'.

(2) Memorie appartenenti alla Storia Civile, Antica e Moderna dell' isola di Corf. σ. 259. Σώζεται ἐν χειρογράφῳ παρὰ τῷ κ. Ἀντωνίῳ Ροδόσταμῳ, πρώην ἀυτάρχη τῆς Α. Μ., ἐγγόνῳ τοῦ ἱστορικοῦ.

σα νὰ ζῶσιν οἱ Ἑβραῖοι ἡσυχῶς καὶ ἀσφαλῶς ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς δουκικῆς ἀρχῆς, ἐπεκύρωσεν αὐτοῖς πάντα τὰ ἀρχαῖα προνόμια καὶ τὰς ἀτελείας, ὧν ἀπήλαυον, τούτεστι νὰ μὴ ἀναγκάζονται ὑπὸ τῶν ἐκείστοτε κυβερνητῶν καὶ ἀρχόντων νὰ ἐμφανίζονται εἰς τὰ δικαστήρια ἐν ἱεραῖς ἡμέραις ἄνευ κατεπειγούσης ἀνάγκης· νὰ μὴ ὑποβάλλονται εἰς συνεισφορὰς βαρυτέρας τῶν λοιπῶν πολιτῶν· νὰ μὴ ἐπιβαρύνονται δι' ἐξαναγκαστικῶν δανείων, καὶ τέλος νὰ ὦσι καθόλου ἰσοτελεῖς πρὸς τοὺς λοιποὺς κατοίκους τῆς πόλεως καὶ τῆς νήσου (1). Ἐκτὸς δὲ τοῦ Σέμου γινώσκουμεν καὶ ἄλλον ἐκ τῶν Ἑβραίων τῆς Κερκύρας, ὅστις ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς κοινότητος διὰ τοῦ ἀξιόματου τοῦ ρήτορος καὶ πρέσβεως Τρόντι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΣ' αἰῶνος, βουλόμενον τὸ Συμβούλιον τῆς πόλεως καὶ τοῦ κοινῆς τῆς Κερκύρας νὰ τύχῃ παρὰ τῆς Βενετίας ἀτελειῶν τινῶν καὶ προνομίων, μὴ συμφερόντων ἰδίᾳ τοῖς Ἑβραίοις, ἐξέλεξε πρὸς σύνταξιν τῶν ἀναγκαίων προνομιακῶν ἄρθρων (Capitulorum) οὐ μόνον τοὺς ἐπιφανεῖς: κύρ Ἰερώνυμον Καποδίστριαν, κύρ Ἀνδρέαν Παράμαναν κύρ Τύρνον τὸν ἐκ Τόκων, κύρ Ἀντώνιον Λάμην καὶ κύρ Ἰωάννην Καρτάνον, ἀλλ' εἰς τὸ πείσμα τοῦ μισαλλοδόξου Μαρμαρᾶ, καὶ τὸν κύρ Ιοηάμα Μαγχα Ἑβραῖον, ἔλκοντα ἴσως τὸ γένος ἐξ Ἰσπανίας, tutti cittadini de la dicta citta καὶ ἀπεφάσισε τῇ 5 Ὀκτωβρίου 1515 ἵνα οὗτοι πάντες ἔλθωσιν ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Αὐθεντίας καὶ ἐκλιπαρήσωσιν αὐτὴν ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ ἐπικυρώσῃ τὰς αἰτήσεις τῆς πόλεως Κερκύρας (2).

Ὅτι δὲ τῆς Βενετίας ἡ πολιτεία ἰδίαν πρόνοιαν ἐλάμβανε περὶ τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίων καὶ φιλανθρώπως αὐτοῖς προσεφέρετο, ἐναργῶς δηλοῦται ἐκ τε πολλῶν ἄλλων καὶ ἐκ τῆς ἐπομένης μάλιστα περιστάσεως. Μετὰ τὴν λαμπρὰν ἐν Ναυπάκτῳ νίκην τῶν Χριστιανῶν κατὰ τῶν Τούρκων, συμβᾶσαν ἐν ἔτει 1571, θέλουσα ἡ Βενετικὴ πολιτεία νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἰδίαν εὐσέβειαν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν τῆς νίκης δοτήρα Ἰησοῦν Χριστόν, οὐδὲν ἄλλο μέσον εἶρε μᾶλλον εὐπρόσδεκτος αὐτῶ ἐμὴ τὴν ἐκ παντὸς τοῦ Βενετικοῦ κράτους ἀποπομπὴν τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν ἀδικον ὅμως καὶ ἀπάνθρωπον ταύτην προγραφὴν δὲν συμπεριελήφθησαν καὶ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Κερκύρας. Ἡ ἀνωτέρω ὁμολογία τῆς Συγκλήτου τῆς Βενετίας, ὅτι τῶν Ἑβραίων ἡ κοινότης ἀπέβαιεν ὠφέλιμος τῇ τε νήσῳ καὶ τῇ πόλει τῆς Κερκύρας, δὲν ἦτο σφαλῆρά. Δραστήριοι καὶ φιλόπονοι ὄντες ἐκ φύσεως οἱ πολλοὶ τῶν Ἑβραίων ὑπέβαλλον ἑαυτοὺς εἰς ἐργασίαν καὶ μετῆρχοντο τέχνας βα-

(1) Stampa dell' Università κτλ. καὶ Lunzi. Condiz. pol. αὐτ. σ. 456.

(2) Sathas, Mon. Hel. V. σ. 249.

ναύσους μὲν καὶ ποταπάς, ἀλλὰ χρησιμωτάτας, ἃ οἱ λοιποὶ τῶν κατοίκων περιεφρόνουν. Οἱ ἐπιφανέστεροι δὲ αὐτῶν, εἰς τὴν ἐμπορίαν ἐπιδιδόμενοι, κατώρθωσαν νὰ συγκεντρώσωσιν εἰς ἑαυτοὺς πάσας σχεδὸν τὰς ἐν τῇ νήσῳ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ οὕτως ἐκτήσαντο δύναμιν καὶ πλοῦτον οὐχὶ εὐκαταφρόνητον, ὅν οὐχὶ σπανίως μεταχειρίζοντο ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ ἀγαθῇ τῆς πόλεως. Ἀρχομένου δὲ τοῦ δευτέρου ἡμισσεως τῆς ΙΕ' ἑκατοσταετηρίδος, βλέπομεν οὐχὶ ἄνευ ἀπορίας ὅτι Ἀνδρέας ὁ Σπάτας, Ἕλληνας Κωνσταντινουπολίτης, γέρον ἰατρός ἐπὶ μισθῷ τοῦ κοινῆς τῆς Κερκύρας, ἀντικατεστάθη ἐν τῷ ἐπιζήλῳ τούτῳ ὑπουργήματι ὑπὸ νεαροῦ ἱατροῦ Ἑβραίου, οὗ τὸ ὄνομα παρασιωπάται. Ἄλλ' ἢ Σύγκλητος τῆς Βενετίας, πρὸς ἣν ἀνηρέθη ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ πρῶτου, σκεψαμένη ὅτι indecens et impium est praerogare Judeum Christiano et juvenem imperitum medico seni pratico et perito, ἔκρινε δίκαιον ν' ἀποφασίσῃ τῇ 17 Ἰουλίου 1466, ὁ εἰρημένος Σπάτας sit et esse debeat medicus Corfoy quem admodum prius erat, casso et amoto dicto Judeo (1).

Ὅπόσον οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν λυσιτελεῖς ἐν Κερκύρᾳ ἀποδεικνύεται ἐξ ἀναριθμητοῦ πλήθους ἐγγράφων μέχρις ἡμῶν περιελθόντων τῶν κατὰ καιροὺς Βενετῶν Προνοητῶν (Provveditori). Ὅσακις τις ἐκ τούτων ἐμελλε νὰ καταθέσῃ τὴν ἀρχὴν καὶ νὰ ἀπέλθῃ ἐκ τῆς νήσου, οἱ Ἑβραῖοι ἔσπευδον νὰ λάβωσι παρ' αὐτῶν ἐγγράφους μαρτυρίας ἀσαλεύτου πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὴν Βενετικὴν πολιτείαν, ἵνα ἔχωσιν αὐτὰς ὡς συστάσεις πρὸς τοὺς νέους πεμπομένους Προνοητάς. Ἄν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν εἰς τοιαῦτα πιστοποιητικά, οἱ Ἑβραῖοι διετελέσαν ἐν Κερκύρᾳ πιστότατοι καὶ λίαν ἀφωσιωμένοι ὑπήκοοι, ὠφελήσαντες παντοιοτρόπως τὰ κοινὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα ἐν καιρῷ ἐνδείας καὶ κινδύνου διὰ τε συνεισφορῶν καὶ δανείων μεγάλων χρηματικῶν ποσοτήτων, καὶ διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς. Ἐν ἔτει 1431 ἔχουσα ἡ Αὐθεντία τῆς Βενετίας ἀπαραίτητον ἀνάγκη χρημάτων, ἀλλὰ κρῖνασα εὐλογον νὰ μὴ δαπανῆσῃ ἐκ τοῦ βαλαντίου τῶν ἰδίων αὐτῆς πολιτῶν, ἀπετάθη διὰ τοῦ Προνοητοῦ πρὸς τοὺς ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραῖοις καὶ ἐξήτησε παρ' αὐτῶν τρισχίλια δοκᾶτα δάνεια, σκεψαμένη ὅτι δίκαιον ἦτο νὰ ἔχωσιν οἱ Ἑβραῖοι τὰ κακά, ὅπως ἀπολαύωσι καὶ τῶν ἀγαθῶν (2). Ἐν ἔτει 1586 ὁ τῆς Κερκύρας Βάσιλος Ἰερώνυμος Καπέλλος πιστοποιεῖ ὅτι οἱ σύνδικοι τῆς ἑβραϊκῆς κοινότητος ἔδειξαν μεγίστην προθυμίαν ἐν τῇ γενομένῃ συνεισφορᾷ πρὸς κατασκευὴν τῶν δύο ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως κατασκευασθειῶν δεξαμενῶν. Ἐξ ἴσου

δ' ἐφάνησαν πρόθυμοι ἐν τε τῇ κατασκευῇ τῶν νέων καὶ ἐν τῇ ἐπανορθώσει τῶν ἀρχαίων τεχνῶν, καὶ ἐν ἄλλαις παντοίαις ἀνάγκαις. Ἐπὶ τοῦ μακροῦ καὶ διὰ τοὺς χριστιανούς ὀλεθρίου πολέμου τῆς Κρήτης οἱ Ἑβραῖοι ἐλευθερίως ἐχορήγουν πάντα τὰ ἐπιτήδεια πρὸς χρῆσιν καὶ ἀνακούφισιν τῶν εἰς Κέρκυραν μετακομιζομένων τραυματιῶν, καὶ ἴσον ζήλον ἔδειξαν κατὰ τὸν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεμον. Κατὰ δὲ τὴν γενομένην ἐν ἔτει 1716 περιβόητον πολιορκίαν τῆς Κερκύρας τοσοῦτον ἀνδρείως καὶ εὐτόλμως ἠγωνίσθησαν πρὸς τοὺς κοινούς πολεμίους, εἰς τοσοῦτους κινδύνους ἐξετέθησαν πρὸς κοινὴν ὑπεράσπισιν, μὴ φειδόμενοι τῆς ζωῆς, τῆς περιουσίας καὶ τῶν τέκνων, ὥστε ὁ περικλεῆς στρατάρχης τῆς Βενετίας κόμης Σχυλεμβούργιος, ὁ σώσας τὴν Κέρκυραν ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ τῆς δουλείας κινδύνου καὶ τιμηθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τῆς Βενετίας δι' ἀνδριάντος ἔτι φαινομένου ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Κερκύρας, ἐξέδωκεν ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων δύο τιμητικὰ ἐγγράφα, ἐν οἷς ἐκθειάζει τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν καθόλου, καὶ ἰδιαιτέρως ἐπαινεῖ τὸν Μορδοχαὶ Μόρδον Μαυρογέννην, ὅστις ὑπεριδὼν πάντα κίνδυνον ἠρίστευσε πάντων τῶν λοιπῶν Ἑβραίων. Τὰ γενναῖα τῶν Ἑβραίων κατορθώματα, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀπειλούμενης Κερκύρας, ἐπιβεβαιούνται καὶ ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ Σχυλεμβουργίου, συνταγματάρχου Δημητρίου Στρατηγοῦ, Κερκυραίου, ὅστις ἐν τῇ τῆς πολιορκίας ἐκθέσει, ἣν ἀπήλυθε πρὸς τὸν Πέτρον Γαρζώνην, Συγκλητικὸν καὶ ἱστοριογράφον τῆς Βενετικῆς Πολιτείας, βεβαιῶν ὅτι ἐκ τῶν κατοίκων Κερκύρας οἱ Ἑβραῖοι παρέσχον ἐν τῇ πολιορκίᾳ τὰς μεγίστας ὑπηρεσίας.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΙΣΤ' ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΣΤΩΝ

Τὴν 24ην Μαρτίου, ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος, πρῶσις τῶν Βασιλέων καὶ τῶν Πριγκήπων, καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ξένων Κρατῶν, ὁ Διὰδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου ἐκήρυξε τὴν ἐνάρξιν τοῦ ΙΣΤ' Συνεδρίου τῶν Ἀνατολιστῶν. Ἀποτεινὼν τὸν λόγον πρὸς τοὺς Σοφοὺς, τοὺς μύστας τῆς ἱστορίας καὶ τῶν γλωσσῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὁ Πριγκήψ εἶπεν. «Ὅτι ὁ Ἑλληνο-νικὸς πολιτισμὸς δὲν θὰ εἶχε φθάσει εἰς τοιοῦτον σημεῖον τελειότητος ἐν δὲν εἶχε παραλάβει τὰ φῶτα τῶν ἀρχαιοτέρων ἀνατολικῶν λαῶν».

Ἡ τιμητικὴ αὕτη ἀνάμνησις εἰς τὴν παλαιὰν ἀνατολικὴν σοφίαν ἦτο ἐνδεδειγμένη ἐντὸς τοῦ Νεοῦ τοῦ συμβολίζοντος κάλλιον τὸ ἐλληνικὸν δαιμόνιον, καθ' ἣν ἡμέραν ἐνεκινεῖτο αἱ ἐργασίαι Συνεδρίου σκοποῦντος τὴν ἀποκάλυψιν τῶν παμπάλαιων προσπαθειῶν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὸν πρὸς τὴν τελειοποίησιν ἀνωφερῆ δρόμον. Ὁμίλησαν μετὰ τὸν

2 Sathas, Mon. Hist. Hel. V. σ. 221

1 Sathas, Mon. Hist. Hell. Γ'. σ. 86.

Διάδοχον, ὁ ὑπουργὸς τῆς Πικιδείας κ. Ἀλεξάνδρου, ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σ. Λάμπρος, εἰς Γάλλος, εἰς Γερμανὸς καὶ εἰς Ἀγγλὸς ἀντιπρόσωπος.

Πολλὰ ἀνακοινώσεις ἐγένοντο, ἀναφέρονται εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἀνατολικῆς γλωσσολογίας καὶ γραμμολογίας, μὴ ἐκδοθέντος ἔτι ἀκόμη δελτίου τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν τίτλων τῶν ἀνακοινώσεων, τῶν ἀναφερομένων ἀμεσώτερον εἰς τὴν ἑβραϊκὴν καὶ σημιτικὴν ἐν γένει ἱστορίαν.—**Herbert Baynes.** Περί τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἀλφρέτου.—**A. Danon.** Ἡ Τουρκικὴ εἰς τὴν ἰουδαϊστικὴν.—**C. F. Lehmann. Haupt.** Μνησθεῖς. Χρονικὰ καὶ Δευτερονόμιον.—**Vald Schmidt.** Περί Χελδικοῦ ἀγαλματιοῦ ἐσχάτως ἀγορασθέντος ἀπὸ τὴν γλυπτοθήκην τῆς Κοπεγχάγης.

—Περί ἀναγλύφου πιθανὸν βιβυλωνικοῦ.—**Paul Haupt.** Χωρὶς καταργηθέντα εἰς τὴν Περσικὴν Γραφὴν.—**T. Witton Davies.** Κελτικὰ καὶ Σημιτικὰ διάλεκτοι, σύγκρισις καὶ συμπεράσματα.—**Antoine Klemm.** Ἡ συγγένεια τῆς Σουμερικῆς διαλέκτου μετὰ τὴν γλωσσικὴν Οὐγγροελτικὴν οἰκογενεῖαν.—**Leb. Euriger.** Ἐν κείμενον μὴ κανονικὸν εἰς τὴν Ἀρμενικὴν Βίβλον.—**N. A. Bénz.** Ἐπιγραφικὴ Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑβραϊσμοῦ ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ.—**C. Bezold.** Περί τῆς βιβυλωνοασσυριακῆς Ἀστρολογίας.—**H. Zimmern.** Περί παλαιῶν βιβυλωνικῶν θρησκευτικῶν ἀσμάτων ἐκτὸς τοῦ ἄσματος τοῦ Ταμούζ (Ἀδώνιδος).—**J. Morris Jastrow.** Ἱστορικὴ εἰδήσεις εἰς τὰ κείμενα τὰ βιβυλωνοασσυριακὰ.—**C. H. W. Johns.** Περί τινων ἀγνώστων Βασιλέων Βιβυλωνίας.—**N. Παναγόπουλος.** Περί τῶν ἐπιγραφῶν ψαλμῶν των.—**G. Dei.** Ἀνακοινώσεις ὁ σφηνουειδῶν ἐπιγραφῶν τῆς Περσέπολεως.—**M. Schorr.** Στοιχεῖα σουμερικὰ καὶ σημιτικὰ εἰς τὸ παλαιόβιβυλωνικὸν δίκαιον.—**N. Bees.** Ἰουδαϊκὰ λειτουργικὰ βιβλία ἑλληνιστὶ γεγραμμένα.—**Sp. P. Lambros.** Νέα πηγή διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Συναγωγῆς Κερκύρας.—**Paul Haupt.** Λέξεις βιβυλωνικαὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν.—**Vinc. Ussani.** Τὸ κείμενον τοῦ Ἰωσήπου Φλαβίου πρὸ τοῦ τετάρτου αἰῶνος.—**A. Danon.** Περί ἑλληνοκαραίτικης διαλέκτου.

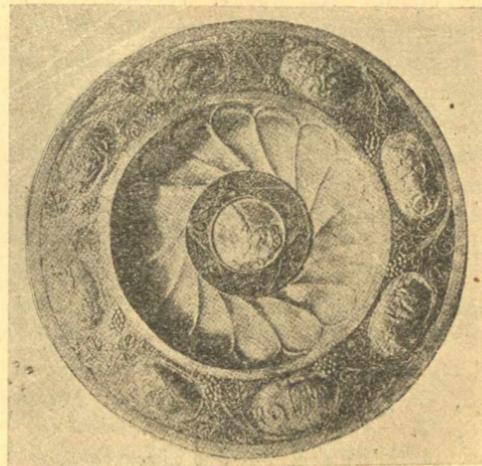
Τῶν ἀνακοινώσεων τούτων, θέλομεν δώσει εὐρυτέραν περίληψιν ἅμα δημοσιευθῶν εἰς τὸ δελτίον τοῦ Συνεδρίου. Ἐν τούτοις, εἴμεθα εἰς θέσιν χάρις εἰς τὸν ἀνακοινώσαντα νὰ δώσωμεν περίληψιν τῆς περὶ τοῦ Ἰωσήπου μελέτης τοῦ ἰδίου καθηγητοῦ Ussani. Ἐπίσης εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον θὰ κάμωμεν λόγον περὶ καραίτικης διαλέκτου μετὰ ἄρθρον τοῦ ἰδίου κ. Danon.

ΜΙΑ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΕΒΡΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΕΒΡΑΪΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΙΣ ΛΟΝΔΙΝΟΝ

Α΄.

Κατὰ τὸν Μάιον θὰ ἀνοίξη εἰς τὸ Λονδίον Ἐκθεσις τῶν προϊόντων τῶν δύο τῆς Ἱερουσαλήμ Σχολῶν «Ἐβελίη Δὲ Ρότσιλδ» καὶ «Μπετσαλέλ». Ἡ Σχολὴ «Μπετσαλέλ» εἶναι μάλιστα εἰς τὰ σπάρτανα καὶ θὰ λάβῃ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον μεγάλην ἀνάπτυξιν ἕως οὗτο περιλάβῃ ὅλας τὰς κοσμητικὰς τέχνας. Τὸ ὄνομα τῆς Σχολῆς «Μπετσαλέλ» εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἕνα πρόγραμμα. Ὁ «Μπετσαλέλ» εἶναι ὁ Τεχνίτης τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ὁ παγγνώστης ὁ γνωρίζων τὸ σκόλισμα τοῦ ξύλου, τὴν χάραξιν τῶν μετάλλων, τῶν πολυτίμων λίθων, τὸ κέντημα καὶ τὴν σχεδιογραφίαν. Τὸ ὅτι ὁ «Μπετσαλέλ» ἀναφέρεται ὑπὸ τῆς Γραφῆς ὅτι εἶχε λάβῃ τὴν θείαν ἔμπνευσιν, δηλοῖ φανερὰ ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἀπέδιδον μεγάλην σημασίαν καὶ ἐκτίμησιν εἰς τὰς καλὰς τέχνας καὶ τοὺς Τεχνίτας. Ὁ ἀμείλικτος πόλεμος τοῦ Ἑβραϊσμοῦ κατὰ τῆς εἰδωλολατρίας ἢ μᾶλλον τοῦ πολυθεϊσμοῦ τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὰς κοσμητικὰς ἀπολαύσεις χωρὶς ἠθικὸν ἰδανικὸν καὶ ἐμποδίζοντος τὴν ὑπαγωγὴν τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀδελφῶν, ὑπὸ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν πατέρα δημιουργόν, κατὰ τὴν μονοθεϊστικὴν διδασκαλίαν, εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν καταδίκην τῶν εἰκόνων καὶ ἀγαλμάτων, τὰ ὅποια συνετέλουν εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τῆς πολυθεΐας.

Δίσκος κατασκευασθεὶς εἰς τὴν Σχολὴν «Μπετσαλέλ».

Ἄλλ' ὅμως ὁ Μπετσαλέλ κατεσκεύασε τὰ Χερουβὴμ μαζὸν μετὰ τὰ ἄλλα κοσμητικὰ ἐξαρτήματα τοῦ φορητοῦ Ναοῦ. Πολλοὶ ἐπεχείρησαν νὰ ἐξηγήσουν τὴν ἀντίφασιν ταύτην, ἢ ὅποια καθὼς

ὄλαι αἱ ἀντιφάσεις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῆ εἰμὴ παραδεχόμενοι ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις διὰ τὴν κατασκευὴν ὁμοιωμάτων δὲν ἦτο τόσον ἀυστηρὰ κατ' ἀρχὰς ἀλλ' ἔλαβε τὴν ἀπόλυτον αὐτῆς μορφήν μετὰ τὸν χρόνον. Ἐκ τῆς αὐτῆς Γραφῆς διαφαίνεται ὅτι ὁ Μπετσαλέλ εἶχε σχολεῖον ἢ ὁπωδήποτε ἐδίδαξε τὰς ἀνωτέρω Τέχνας, αἱ ὁποῖαι σὺν τῷ χρόνῳ παρήκμασαν ἀφοῦ ἐπεκράτησε προπάντων ἡ ἀυστηρὰ διδασκαλία τῶν Προφητῶν. Διότι ἐνῶ βλέπομεν ὅτι εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν, ἑβραῖοι τεχνῖται κατεσκεύασαν τὸν φορητὸν Ναόν, εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σολομῶντος παρέστη ἀνάγκη νὰ ἐλθουν εἰς Ἱερουσαλήμ τεχνῖται ἀπὸ τὴν Φοινικὴν. Ὡστε, ἡ ἴδρισις ἑβραϊκῆς Τεχνικῆς Σχολῆς εἰς Ἱερουσαλήμ εἶναι μία ἐπάνοδος εἰς τὴν παναρχαίαν παράδοσιν, ἢ ὅποια καθὼς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἐθεώρει ἔμπνευσμένον τὸν Τεχνίτην. Τὸ ὅτι δὲν ὑπάρχουν μνημεῖα ἢ καὶ λείψανα τῆς παναρχαιοτάτης ἑβραϊκῆς τέχνης, δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ὑπῆρξαν. Ἀφοῦ ἀπεκλείετο ἡ ἀγαματοποιεῖα, τῆς ὁποίας τὰ ἔργα εἶναι διαρκέστερα, τὰ λεπτότερα ἀντικείμενα, ἀπὸ ξύλον, μέταλλον ἢ ὕφασμα θὰ κατεστράφησαν ἢ ἐχύθησαν. Ἀρκεῖ ἡ ἀρχαία πηγὴ τῆς Γραφῆς εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ ἑβραϊκὸς λαὸς ἠσθάνετο τὴν καλλιτεχνίαν, καὶ ἂν διὰ λόγους ἠθι-

Ἡ ΛΑΙΔΥ SWAYTHLING

γνη—μᾶς ἔδωκεν εἰκόνας ἀπαραμίλλου δυνάμεως καὶ πλαστικότητος.

Ἡ λανθάνουσα ἰδιοφυΐα τῆς ἑβραϊκῆς φυλῆς διὰ τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν ἀπεδείχθη ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ ἑβραῖοι ἅμα ἐξεληθόντες ἐκ τῶν περιορισμῶν εἰς τοὺς ὁποίους τοὺς ἐκράτει ὁ φανατισμὸς τῶν συμπολιτῶν των ἐπὶ τόσους αἰῶνας ὑψώθησαν εἰς τὰς πρώτας βαθμίδας τῆς Τέχνης. Ἀπόδειξις ὁ γλύπτης Antokolsky καὶ ὁ ζωγράφος Israels.

Μὲ τὴν Σχολὴν «Μπετσαλέλ» ἢ ὅποια προσπαθεῖ νὰ ἀνεύρῃ τὰ ἔργα ἐνὸς ἑβραϊκοῦ ρυθμοῦ εἰς τὰ λεπτά τῆς προῖοντα, ἅς χαιρετίσωμεν νέαν τεχνικὴν ἐμφάνισιν ἢ ὅποια θέλει προσθέσῃ εἰς τὴν ποικίλιαν τῆς ἀνυλήψεως τοῦ ὄρατου καὶ εἰς τὰ μέσα τὰ ὅποια κάμνουν τὴν ζωὴν εὐχάριστον.

Β΄.

Τὴν ἐκθεσὴν τῶν δύο σχολῶν ἀνέλαβε ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἐπιτροπῆς κυριῶν, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς ὄραίας Λαίδυ Swaythling συζύγου τοῦ ὁμωνύμου Λόρδου. Ἡ ἐκθεσις θὰ εἶναι ἐν ταῦτῳ καὶ Ἀγορὰ, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιτυχία προμηνύεται μεγάλη, διότι ἀπὸ τινων ἑτῶν ἐκδηλοῦται μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Παλαιστίνης. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο συμμαρτυροῦν καὶ πολλοὶ μὴ ἑβραῖοι τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας, οἱ ὁποῖοι ἐνεθάρρουν μετὰ ἐνθουσιαστικὰ γράμματα τὴν Λαίδυ Swaythling. «Ἡ Ἐκθεσις—Ἀγορὰ» θέλει περιληφθῆ ἐντὸς χώρου ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι ἡ ἀναπά-

Κύπελλον κατασκευασθὲν ἐν τῇ Σχολῇ «Μπετσαλέλ».

κοιστορικὸς δὲν ἔδειξε ἐπίδοσιν εἰς τὰς πλαστικὰς τέχνας, ἢ ἐπίδοσις αὐτὴ παρέμεινε λανθάνουσα εἰς τὴν ψυχὴν του, ἐνῶ εἰς τὴν ποιήσιν—ἢ ὅποια ἄλλως τε εἶναι ἡ ὑψηλότερα Τέ-

ράστασις ἐνὸς δρόμου τῆς Ἱερουσαλήμ· τὰ διαμερίσματα ὅλα θὰ ἔχουν ἐβραϊκοτολικὸν χαρακτήρα. Θὰ δοθῆ καὶ παραστάσις μετ' ὑπόθεσιν ἐβραϊκὴν καὶ εἰς ἐβραϊκὴν γλῶσσαν. Θὰ ἐκτεθῆ καὶ πανομοιότυπον εἰς μικρογραφίαν μιᾶς γεωργικῆς ἐβραϊκῆς ἀποικίας τῆς Παλαιστίνης. Μαζὺ μὲ τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα τῶν δύο σχολῶν — ποικιλίαν ἐργοχειρῶν, κεντημάτων, ταπήτων, καλλιτεχνημάτων ἀπὸ ξύλον σκαλιστὸν—θὰ ἐκτεθοῦν καὶ τὰ γεωργικὰ προϊόντα τῆς Παλαιστίνης. Δύο διαμερίσματα θέλουν περιλάβῃ βιβλία ἐβραϊκὰ ἢ ἀναφερόμενα εἰς ἐβραϊκὴν ὑπόθεσιν, καὶ εἰκόνας ἐβραϊκῆς τέχνης. Ἐκτὸς τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκθέσεως παρεσκεύασε καὶ ἓνα ἰδιαιτερον λεύκωμα ἢ μᾶλλον «Βιβλίον τῆς Ἐκθέσεως» περιέχον πρωτότυπα ἔργα καὶ εἰκόνας δίδοντα ἀκριβῆ παραστάσις τῆς ἐβραϊκῆς φιλολογίας καὶ Τέχνης. Εἰς τὸ «Βιβλίον» θὰ περιέχονται ποιήματα, διηγήματα, δράματα, εἰκονογραφίας τοῦ Ἰσραὴλ Ζάνκοι, τοῦ Γόρδον, τοῦ Σούτρο, τῆς κυρίας Νίνα Σαλαμάν, τοῦ Ἑρμαν Στρούκ, τοῦ Ἰσραὴλ κτλ. κτλ.... Ἡ πρόεδρος τῆς διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Λαίδν Swaythling, ἔχει πατροπαράδοτον τὴν ἀγάπην τῆς Παλαιστίνης, οὐσα κόρη τοῦ συνταγματάρχου Γόλδσμυθ, τοῦ ἀχωρίστου συντρόφου τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας, καὶ ἔπειτα Βασιλέως. Ὁ συνταγματάρχης Γόλδσμυθ, ὡς γνωστὸν δὲν εἶχε γεννηθῆ εἰς τὸ ἐβραϊκὸν δόγμα, εἰς τὸ ὁποῖον προσῆλθε εἰς ὄριμον ἡλικίαν μετὰ τῆς συζύγου του θελήσας νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ ἐβραϊσμοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατήγοντο οἱ πρόγονοί του.

Ο ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ «ΤΙΤΑΝΙΚΟΥ»

Qu'il meurt comme un hébreu.

(Victor Hugo)

Γάλλος χρονογράφος ἐπ' ἀφορμῇ τοῦ ναυαγίου τοῦ Τιτανικοῦ ἔγραψε:

«Υπάρχουν στιγμὴ κατὰ τὰς ὁποίας ὑπερηφανεύεται κανεὶς ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα». Καὶ ἀλήθεια τὸ μεγαλεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ὑψώθη ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ κατὰ τὴν καταστροφὴν αὐτήν, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ μεγαλύτερα ποῦ ἀναγράφουν τὰ θαλασσιὰ χρονικά, εἶναι τι ἔκτακτον, ἀναπαυτικόν, παρηγορητικὸν διὰ τὰ τόσα λυπηρὰ θεάματα μίσους τὰ ὁποῖα ἡ ἀνθρωπότης ἄλλοῦ παρουσιάζει. Δύο ὑψηλὰ αἰσθήματα, ὑπεράνθρωπα ἐξέχουν μετὰ τῶν ἡρώων ἐκείνων τοῦ δυστυχήματος. Αἰσθημα ὑπερτάτης ψυχραιμίας ἐνώπιον τοῦ θανάτου, καὶ αἰσθημα ὑπερτάτου ἀλτρουϊσμοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ἐνίκησε τὸν ἄνθρωπον,

αὐτὸ τὸ φυσικὸν αἰσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως κατεπνίγη, καὶ ἀνεφάνη ὁ ὄνειροπολούμενος ὑπεράνθρωπος τῆς αὔριον μετ' ἐπιπέδου χειρονομίας ἀγάπης καὶ κομψότητος. Διότι οἱ πνιγνότες ἐπὶ τοῦ «Τιτανικοῦ» ἀπέθανον σχεδὸν ὅλοι ὡς ἡρώες, ὡς μάρτυρες χωρὶς μορφοσμόν, μόλις δὲ φθάνει μέχρις ἡμῶν ἀσθενὴς ἡ θρηνοῦσα ἡχώ τῶν ὀλίγων ἀσθενεστέρων. Πολλοὶ ἀπέδωκαν τὸ συναίσθημα αὐτὸ τῆς πειθαρχίας, τῆς αὐτοθυσίας ὑπὲρ τῶν ἀσθενεστέρων, εἰς τὴν ἰδιάζουσαν ἀγωγὴν τῆς ἀγγλοσαξωνικῆς φυλῆς. Ὑπὸ ἐβραϊκὴν δὲ ἔποψιν ἐξετάζοντες τὸ φαινόμενον, παρατηροῦμεν μετ' ἱκανοποίησεως ὅτι ἡ φυλὴ αὐτὴ εἶναι ἡ μὴ μολυνθεῖσα μέχρι τοῦδε ἀπὸ τὸ ἀντισημιτικὸν μῖτος, ἀποδεικνύουσα τρανῶς ὅτι ὁ ἀντισημιτισμός καὶ ἐν γένει τὸ μῖτος ἐμφωλεύουν μόνον εἰς δειλὰς ψυχάς! Ἴδωμεν τὴν συμπεριφορὰν τοῦ ἄνθρου τοῦ ἀντισημιτισμοῦ εἰς τὸ δυστύχημα τῆς Εὐεργετικῆς Ἀγορᾶς τῶν Πικρισίων, πατῶντες γυναῖκας καὶ παιδιὰ διὰ νὰ σωθοῦν! Ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι ἱκανοποιεῖ τὸ ἐβραϊκὸν αἰσθημα· τὸ ὅτι εἰς τὴν ἀγγλοσαξωνικὴν ἀγωγὴν κύριον ἀνάγνωσμα εἶναι ἡ ἐβραϊκὴ Γραφὴ ἀποδεικνύουσα ὅτι τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν ἐμποδίζει τὴν μόρφωσιν ὑψηλόφρονος χαρακτῆρος ὅτι ἀπεναντίας διδάσκει τὸ καλῶς ζεῖν καὶ τὸ ἡρέμως ἀποθνήσκειν. Ἀλλὰ τὸ δυστύχημα τοῦ «Τιτανικοῦ» ἔθεσεν εἰς φῶς καὶ ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον ἀμεσώτερον μᾶς ἐνδιαφέρει. Ποῦ θὰ στηρίζονται ἐφεξῆς, αἱ ἀντισημιτικαὶ συκοφαντίαι περὶ τῆς δειλίας τῶν ἐβραίων, τῆς ἀγάπης αὐτῶν πρὸς τὴν ζωὴν, τὴν ἔλλειψιν εἰς αὐτοὺς παντὸς ἰδανικοῦ, κατόπιν τῶν ἀποκαλύψεων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ γυμνότητι, τὰς ὁποίας μᾶς ἔκαμεν τὸ αἰφνίδιον τραγικὸν τοῦ ὠκεανοῦ συμβάν; Ὑπεράνω ὅσων ἔδειξαν ὅτι ἐγνώρισαν νὰ ἀποθάνουν ἐξέχουν αἱ μορφὴ τριῶν ἐβραίων. Τὸ «Ἐμπρός» τῆς 20 Ἀπριλίου μᾶς ἔδωσε τὰς εἰκόνας τεσσάρων ἀμερικανίδων τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας. Μόνη μετὰ τῶν τεσσάρων ἡ Ἰσιδώρα Στράους δὲν ἠθέλησε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν γηραιὸν ἄνδρα τῆς θανοῦσα μετ' αὐτόν. Ἀχώριστοι μέχρι θανάτου, λέγει ἡ ἐβραϊκὴ Γραφὴ, καὶ τοιοῦτοι ἔμειναν οἱ ἐβραῖοι σύζυγοι Στράους, κρατούμενοι ἐκ τῆς χειρὸς, εἰς ὕστατον ἀσπασμόν ἀγάπης. Καὶ ὁ ἄλλος τοῦ ὁποίου ἡ διαγωγὴ ἐτονίσθη ὡς ἡ γενναίωτά τῃρα ἦτο ὁ ἐβραῖος ἐπίσης ἑκατομμυριούχος Guggenheim ἀποθανὼν μετ' ἡμῶν εἰς τὰ χεῖλη, ἀφοῦ ἔσωσε ὅσας ἠδυνήθη κυρίας. Ὁ Guggenheim εἶναι ὁ μεταξὺ εἰς τὴν κερμίναν καὶ φορέσας τὸ σμόκιν ἵνα ἀποθάνῃ ὡς εἶπεν ὡς gentleman. «Εἶπατε εἰς τὴν γυναῖκα μου, παρήγγειλε, ἐὰν συμβῆ καὶ ἀποθάνω, ὅτι προσεπάθησα νὰ κάμω μέχρι τέλους τὸ καθήκον μου». Ὁ θάνατος ὁ ἡρεμὸς τῶν

Η ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΔΡΟΣ ΓΚΑΣΤΕΡ

Οἱ Γκάστερ καὶ ὁ Ὑψηλάντης

Οἱ Ἰσραηλίται Λονδίνου ἐώρτασαν κατ' αὐτὰς τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ Δρος Μωϋσῆ Γκάστερ ὡς ἀρχιραββίνου τῆς Ἰσπανοεβραϊκῆς Κοινότητος Λονδίνου. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐδημοσιεύθησαν βιογραφικαὶ σημειώσεις τοῦ διασήμου Ἀρχιραββίνου, ἐξ ὧν μανθάνομεν δι' ὅλους τυχαίως ὁ Γκάστερ ἀνέλαβε τὴν πνευματικὴν διεύθυνσιν μιᾶς Κοινότητος, ἐνῶ ἔφαινετο μᾶλλον προωρισμένος διὰ πανεπιστημιακὴν ἔδραν καὶ τὴν διπλωματίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπιδοθῆ ἡ οἰκογένειά του ἀπὸ τέσσαρας γενναίας.

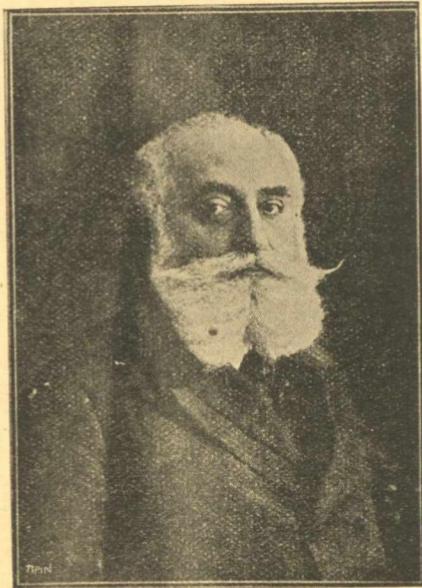
Πράγματι ὁ προπάππος του ἦτο αὐστριακὸς ὑποπρόξενος εἰς Βουκουρέστιον, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν δὲ τοῦ πάππου του εὐχναζον ὅλοι οἱ μετέπειτα μεγάλοι πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ρουμανίας. Ὁ πατὴρ του ἦτο διπλωματικὸς πράκτωρ τῆς Ὁλλανδίας εἰς Βουκουρέστιον, λαβὼν καὶ τίτλον εὐγενείας παρὰ τῆς Ὁλλανδικῆς Κυβερνήσεως. Ὁ Γκάστερ ἐγεννήθη εἰς Βουκουρέστιον ὅπου ἔκαμε τὰς πρώτας σπουδὰς του τὰς ὁποίας ἐξηκολούθησεν εἰς Λειψίαν ὅπου ἀνηγορεύθη διδάκτωρ εἰς ἡλικίαν 21 ἔτους καὶ εἰς τὸ Ραββινικὸν σχολεῖον τῆς Βρεσλαβίας εἰς τὸ ὁποῖον ἐφοίτησε μόνον μετ' ὅσον νὰ λάβῃ σαφῆ ιδέα τοῦ Ἑβραϊσμοῦ. Ἐδίδαξε φιλολογίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Βουκουρεστίου, μετῆλθε τὸν δραματικὸν κριτικὸν, γενόμενος τὸ φόβητρον τῶν δραματικῶν συγγραφέων καὶ συνέγραψε ἔργα ἐκ τῶν σπουδαιότερων τῆς ρουμανικῆς φιλολογίας, καθὼς τὸ μέγα σύγγραμμί του περὶ τῆς λαϊκῆς ρουμανικῆς φιλολογίας, μίαν «Ρουμανικὴν Χρηστομάθειαν» ἐν χρήσει εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα καὶ δύο συγγράμματα περὶ τῆς «Πηγῆς τῶν γερμανικῶν παραδόσεων καὶ μύθων» καὶ «Συγκριτικὰς μελέτας περὶ μύθων καὶ παραδόσεων». Ὁ Γκάστερ ἐδημοσίευσεν καὶ τὴν πρώτην ρουμανικὴν μετάφρασιν τοῦ Εὐαγγελίου συμφώνως πρὸς ἓνα χειρόγραφον τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. Ὑπῆρξε καὶ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν Ρουμανικῶν Σχολείων καὶ προμηνύετο ὡς ὑποψήφιος τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας. Παρ' ὅλα ταῦτα, παρ' ὅλην τὴν συμβολὴν του εἰς τὰ ρουμανικὰ γράμματα, ὁ Γκάστερ ἔνεκεν τῆς ιδιότητος αὐτοῦ ὡς ἐβραῖον δὲν ἐθεωρεῖτο... πολίτης ρουμοῦνος καὶ ὄφειλε νὰ ἐπιδιώξῃ προσωπικῶς τὴν πολιτογράφησίν του... Ἐξορισθεὶς ἐκ Ρουμανίας ἀδικως διὰ λόγους πολιτικῶς μετέβη εἰς Ἀγγλίαν ὅπου ἐκλήθη ἀμέσως νὰ διδάσκῃ σλαβονικὴν φιλολογίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξφορδ καὶ ἐψηφίσθη μέ-

τριῶν ἐβραίων, τοὺς ὁποίους ἐξῆρον αἱ ἐφημερίδες ὅλου τοῦ κόσμου, μᾶς ἀνκμιμνήσκει τὴν φράσιν τοῦ μεγαλειότερου ποιητοῦ τοῦ ἄλλου αἰῶνος, τοῦ «Βίκτωρος Οὐγκώ» εἰς ἐν δράμα του περὶ τοῦ θορρακλέως ἀποθνήσκειν. «Qu'il meurt comme un hébreu, «ὡς ἀποθάνῃ ὡς ἐβραῖος.» Ἐτονίσκαμεν τὰς πράξεις τῶν ἡμετέρων ὁμοθηρήτων, ἵνα μόνον ἀντιπαρβάλωμεν αὐτὰς μετ' ἡμῶν καθημερινὰς συκοφαντίας κατὰ τῶν Ἑβραίων. Ἀλλ' ὑπεράνω πάσης ἄλλης σκέψεως, ὑπερέχει τὸ συναίσθημα τοῦ θορρακμοῦ διὰ τοὺς ἡρώας πάντας τοῦ «Τιτανικοῦ» καὶ τῆς συμπαθείας διὰ τὰς τόσον σκληρῶς δοκιμασθείσας οἰκογενείας, καὶ τὸ αἰσθημα παρηγορίας ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀπελπισθῶμεν περὶ τῆς ἀνθρωπίνης προόδου εἰς τὸ πεδῖον τῆς συνδελφότητος, κατόπιν τῆς ἱερᾶς κοινωνίας τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀγάπης τῆς ἐκτυλιχθείσης ἐπὶ τοῦ «Τιτανικοῦ».

X.

ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ

Τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς 75ῆς ἐπετηρίδος του ἡ ὁποία ἐωρτάσθη μεγαλοπρεπῶς ταυτοχρόνως μετ' ὁ Σύνεδριον τῶν Ἀνατολιστῶν ἀπένειμε τιμη-

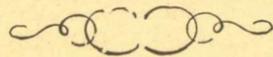
Ο Δρ ΜΑΞ ΝΟΡΔΑΟΥ

τικά διπλώματα εἰς ἐξέχοντας προσωπικότητας τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Μεταξὺ αὐτῶν διακρίνομεν καὶ τινὰ Ἰσραηλίτας. Σημειοῦμεν τὰ ὀνόματα τῶν δύο διασήμων ὁμοδόξων Δρος Μάξ Νορδάου καὶ Δρος Παύλου Ἐρλιχ.

λος πλείστον φιλολογικῶν σωματείων, καθὼς τῆς «Διογραφικῆς Ἐταιρείας» τῆς «Βασιλικῆς Ἀσιατικῆς Ἐταιρείας» τῆς Βιβλικῆς Ἀρχαιολογικῆς κτλ... Ὅτε τὸ 1900 ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἔστειλε τὸν Δρα Γκάστερ ἀρχιραββῖνον ἤδη ἀπὸ τὸ 1887, ἵνα τὴν ἀντιπροσωπεύσῃ εἰς τὴν Δευτέραν Ἐκατονταετηρίδα τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τοῦ Βερολίνου συνηγήθη μὲ τὸν πρῶτον πρωθυπουργὸν Στούρτζα ἀντιπρόσωπον τῆς Ρουμανίας, ὁ ὁποῖος ἠθέλησε νὰ γνωρισθῇ μὲ τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Μεγάλης Βρετανίας... Μὲ δόσιν ἐκδικητικῆς ικανοποιήσεως ὁ Γκάστερ ἐτόνισεν εἰς τὸν Στούρτζα ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ Γκάστερ τὸν ὁποῖον εἶχε ἐξορίσῃ!... Ταμπλώ! Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ρουμανία ἀνεκάλεσε τὸ διάταγμα τῆς ἐξορίας μὲ τὴν προσθήκην προσκλήσεως νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Γκάστερ εἰς Βουκουρέστιον ἵνα λάβῃ τὴν ἔδραν τῆς Ρουμανικῆς φιλολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ὁ Γκάστερ ἐπροτίμησε νὰ μείνῃ εἰς Ἀγγλίαν ἀλλ' ἐδέχθη δῆμος διαφόρους τιμητικὰς ἐντολὰς ἀπὸ τὴν γενέτειράν του, ὅτε δὲ μετέβη εἰς Ρουμανίαν τῷ ἐγένοντο τιμαὶ καὶ ὁ Βασιλεὺς ὁ ὁποῖος ἀνέκαθεν δυσανασχέτει διὰ τὴν ἐξορίαν τοιοῦτου ἀνδρός, τὸν προσεκάλεσε εἰς πρόγευμα.

Ἀπὸ τὴν συνέντευξιν τὴν ὁποίαν ὁ Δορ Γκάστερ ἔδωκεν εἰς τὰ «Ἰουδαϊκὰ Χρονικὰ» τοῦ Δοιδίνου μανθάνομεν μεταξὺ ἄλλων ὅτι ὁ πάππος του ὑπῆρξε φίλος τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου τοῦ πρωτεργάτου τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξε ὁ σῶσας τὸν πρίγκηπα βοηθήσας αὐτὸν νὰ διέλθῃ τὰ σύνορα καὶ τόσῃ σημασίαν ἔδιδεν ὁ Γκάστερ εἰς τὴν διάσωσιν τοῦ πρίγκηπος ὥστε ὅταν ἀργότερα τοῦ προσεφέρθη ἕν ἐνθύμιον διὰ τὴν πράξιν, τὸ ἠρηγήθη εἰπὼν δὲν ἠθέλε νὰ ἀλλάξῃ μὲ τοῦτο τὸ γήινον δῶρον, τὴν ἀνταμοιβὴν τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ λάβῃ θεοῦθεν. Τόσον ἱερὸς ἐφαίνετο εἰς τοὺς πεφωτισμένους ἔβραίους τῆς ἐποχῆς ὁ ἑλληνικὸς ἀγὼν*.

Τέλος ὁ Δορ Γκάστερ εἶναι εἰς τῶν δραστηριοτέρων καὶ τῶν πρῶτων σιωνιστῶν συντελέσας εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς ἀποικίας «Ζιχρόν Ἰακώβ». Σήμερον ὁ Δορ Γκάστερ ἀποτελεῖ σημανίνοσαν φιλολογικὴν προσωπικότητα εἰς Ἀγγλίαν.

* Ὁ Κ. Λαγοῦμης εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του ἀναφέρει ὅς τὸ χαρακτηριστικώτερον παράδειγμα τῶν συμπαθειῶν, τὰς ὁποίας εἶχε διεγείρει ὁ ἑλληνικὸς ἀγὼν, τὸν ἐνθουσιώδη λόγον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀπαγγελεῖ εἰς τὴν Συναγωγὴν ὁ Ραββῖνος Βετσαφάλας, ὁ συλλέξας καὶ ἐράνουσ ἐπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

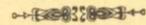
ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΚΑΙ Η ΦΥΜΑΤΙΩΣΙΣ

Ἡ «Paris-Médical» μετὰ τὴν «Health» τὰς ὁποίας ἀναφέρει ἡ «Tubercolosa» διατίθενται ὅτι αἱ στατιστικαὶ βεβαιῶνουν ὅτι ἡ ἔβραϊκὴ φυλὴ εἶναι ἀπρόσβλητος ἀπὸ τὴν φθίσιν. Πῶς τοῦτο; Ὁ ἔβραϊκὸς λαὸς ἔζησεν ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τοὺς χειροτέροισι ὑγίαινοις ὕροις. Ἀνεπαρκὴς τροφή, ἀνθυγιναὶ κατοικίας, φροντίδες ἠθικαὶ συνεπεία διωγμῶν ὤφειλον νὰ προδιαθέσουν μᾶλλον τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν εἰς τὴν προσβολὴν τῆς νόσου. Μήπως ὑπάρχει περίπτωση εἰς τὸν ἀνθρώπου;

Ἀπὸ τὰ γράφον αἱ ἄνω ἱατρικαὶ ἐφημερίδες.

Πολλὰ ἔγραψαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρό τινος καὶ αἱ ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες.

Ἡμεῖς δίδομεν τὸν λόγον εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἰσρ. Ἐπιθεωρήσεως» ἰδίᾳ εἰς τοὺς ἱατρούς.

ΟΙ ΡΑΒΒΙΝΟΙ ΤΟΥ ΤΑΛΜΟΥΔ

Διὰ νὰ δώσωμεν μίαν ἰδέαν τῆς ζωῆς τῶν Ραββίνων τοῦ Τάλμουδ, παραθέτωμεν τὴν μετὰφρασιν τῆς ἐπομένης βιογραφίας ἑνὸς τῶν μεγαλειτέρων διδασκάλων τοῦ Ἰσραήλ. Τὸ πρωτότυπον εἶναι ἰταλικὸν τοῦ Ἰωσήφ Λεύη ἐκ Βερκέλλι ἠρυσθέντος καὶ ἀπὸ τὰς πηγὰς καὶ ἀπὸ ἔργα γερμανικά.

ΡΑΒΒΙ ΑΚΙΒΑ

Εἰς τὸ μέσον τῶν ἐρειπίων τῆς διαλυθείσης ἐβραϊκῆς ἐθνότητος, ὑψοῦτο θραδῆως τὸ οἰκοδόμημα τοῦ ἐβραϊσμοῦ τῆς παραδόσεως οἰκοδόμημα τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ παραμείνῃ στερεὸν καὶ ἀκίνητον ἐναντίον τῶν ἐφόδων τῶν αἰῶνων καὶ τῶν ἐθνῶν.

Ὁ Ραββὶ Ἀκιβὰ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν δραστηριοτέρων, τῶν πρακτικωτέρων, τῶν ἰσχυροτέρων ἐργατῶν τοῦ οἰκοδομήματος, ἔδωκε τὸν τύπον τοῦ πνεύματός του εἰς τὸν αἰῶνα του, καὶ ἔλκυσε εἰς ἐκυτόν μετὰκατάσχετον δύναντιν τοὺς ὁμοθενεῖς του. Αἱ ἀρεταὶ τοῦ πνεύματός του καὶ τῆς καρδίας του, τοῦ κατέκτησαν τὸσον ἀξίωμα καὶ τόσῃ ἐπιρροὴν εἰς τὸ μέσον τῶν ὁμοθηρήσων του, ὥστε καθιέρωσαν αὐτὸν ὡς ἠθικὸν πρόεδρον καὶ ἀρχηγὸν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους. Εἶχεν ἔκτακτον ἀναλυτικὸν πνεῦμα, ἐμβριθῆ εἰς τὰς μικροτέρας λεπτομερείας τῶν πραγμαμάτων, καὶ ἐν ταύτῳ δύναντιν συνθετικὴν φωτεινοτάτην, δυναμένην νὰ συνενώσῃ ταχέως τὰ χίλια ἐλάχισμα μέρη εἰς εἰκόνα μεγάλην καὶ ἁρμονικὴν φαντασίαν εὐκόλον καὶ ἀνήσυχον συνδιζομένην μὲ δραστηρίαν καὶ ἀκούραστον ἐνεργητικότητά. Ψυχραιμοτάτην διαλεκτικὴν καὶ ὁμοῦ νεανικὴν εὐκισθησίαν. ἄκαμπτον λογικὴν μὲ τὸν ἐκυτόν μου καὶ ἄκραν εὐ-

καμφίαν πρὸς τοὺς ἄλλους. Πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ αὐταὶ τοῦ κατέκτησαν εὐκόλως τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν πολλῶν σοφῶν οἱ ὁποῖοι ἐφημίζοντο εἰς τὴν ἐποχὴν του.

Αἱ ταλμουδικαὶ παραδόσεις ἀναφέρουν ὅτι ὁ Ἀκιβὰ κατὰ τὴν νεανικὴν του ἡλικίαν ἦτο βοσκὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὀνομαστοῦ κατοίκου τῆς Ἰερουσαλήμ, τοῦ Καλβὰ Σαβούα. Οὗτος κατέχων ἀνεκρίθητα πλοῦτη, ἀπέκτησε φήμην κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἰερουσαλήμ, μὲ τὴν γενναίαν του πρότασιν νὰ προμηθεύσῃ τροφίμα εἰς τοὺς πολιορκουμένους. Ὁ ἡμέτερος ἦρως ἦτο ἄξεστος καὶ ἀγράμμακτος, σύμφωνα ἄλλως τε μὲ τὴν ταπεινὴν του κοινωνικὴν θέσιν, προσέτι δὲ καθὼς ὠμολόγησεν ἀργότερα ὁ ἴδιος, ἔτρεφε μῖσος ἄσπονδον κατὰ τῶν σοφῶν καὶ τῶν ραββίνων, ἴσως διότι συνησθάνετο τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀμάθειαν καὶ κατὰπτωσιν. Ἄλλ' ἡ ἀγάπη, μίξ ἀνταποκρινομένη ἀγάπη ἤρκεσε νὰ ἐξευγενίσῃ τὴν ψυχῆν του, νὰ μεταβάλῃ τὰς σκέψεις του, τὰς προτιμήσεις καὶ τὴν τύχην του. Ἐρωτευθεὶς ἐμμενῶς τῆς θυγατρὸς τοῦ Καλβὰ Σαβούα, ἡ ὁποία ἐπίσης ἐμμενῶς τὸν ἠγάπα, ἔλαβε παρ' αὐτῆς ὑπόσχεσιν πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ ἔρκον μυστικὸν περὶ γάμου ὑπὸ τὸν περιέργον ὄρον, νὰ μεταβῇ ὁ Ἀκιβὰ εἰς μίαν ὀνομαστὴν Ἀκαδημίαν καὶ ἀφιερῶθῃ εἰς τὴν μελέτην. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀγάπη ἀνέλαβε τὴν εὐγενῆ ἐντολήν νὰ μεταμορφώσῃ τὸν ἄξεστον βοσκὸν εἰς μεγάλον σοφόν.

Ἄν καὶ ἡλικιωμένος, ὁ Ἀκιβὰ, πιστὸς εἰς τὴν ὑπόσχεσίν του, ἀπομακρυνθεὶς τῆς νεαρᾶς κρυφίας συζύγου του, μετέβη εἰς τὴν διάσημον Ἀκαδημίαν τοῦ Ναούμ εἰς Γμισό, ὅπου ἤρχισε τὸ κοπιαστικὸν στάδιον τοῦ μαθητοῦ, προχωρῶν ἀπὸ τὰ πρῶτα στοιχεῖα μέχρι τῆς εὐρυτάτης ἀναπτύξεως τῆς ταλμουδικῆς σοφίας. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πατέρας τῆς νέας, λαθὼν γνώσιν τοῦ κρυφίως τελεσθέντος γάμου, ἔγινε ἔξω φρενῶν, ἐδίωξε τὴν θυγατέρα του καὶ τὴν ἀπεκλήρωσεν. Ἡ δυστυχὴς, ἂν καὶ μόνη καὶ χωρὶς μέσα αὐτοσυντηρήσεως δὲν ἔχασε τὸ θάρρος. Ἠρῆσε νὰ ἐργασθῇ διὰ νὰ κερδίξῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν μετὰ βίβας καὶ κόπου, ἀλλ' εὐέλπις πάντοτε ἔστειλε μυστικὰς καὶ θερμὰς ἐνθαρρύνσεις εἰς τὸν σύζυγόν της, ἵνα ἐπιμείνῃ εἰς τὸν εὐγενῆ σκοπὸν του.

Παρήλθον πολλὰ ἔτη καὶ ὁ Ἀκιβὰ μετὰ θυμασίας προόδους, ἀπέκτησε μεγάλην φήμην μεταξὺ τῶν σοφῶν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πολυάριθμοι μαθηταὶ καὶ ἀκραταὶ προσήλθον εἰς αὐτόν. Καὶ ὅταν ἀπεφάσιεν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἰερουσαλήμ, σμῆνος μαθητῶν τὸν παρεκλούθει. Ὁλὴ ἡ πόλις μετέβη εἰς προὑπάντησιν αὐτοῦ, καὶ ὁ Ναούμ τὸν ὁποῖον ἡ δόξα τοῦ γαμβροῦ εἶχεν ἐξημερώσῃ, ἐπεκύρωσε τὸν γάμον, ἐδέχθη εἰς τὸ σπίτι του τοὺς δύο συζύγους, εἰς

τοὺς ὁποίους παρεχώρησε ὅλα τὰ πλοῦτη του. Οἱ δύο διδάσκαλοι τοῦ Ἀκιβὰ εἶχον χαρᾶκτῆρα καὶ εὐφυῖαν διάφορον. Ὁ Ἐλιέζερ εἶχε ἰσχυρότατον μνημονικὸν καὶ μεγάλην σοφίαν ἦτο, καθὼς ἔλεγεν περὶ αὐτοῦ οἱ ραββῖνοι, δουχεῖον ἐρμητικῶς κλεισμένον καὶ ἐσφραγισμένον, ποῦ δὲν ἔχανε οὔτε σταγόνα. Ὁ δεῦτερος, ὁ Ναούμ, εἶχε λεπτότατον πνεῦμα. τὸ ὁποῖον ἐξήταζε, ἐζύγιζε καὶ ἐμέτρα ὅχι μόνον τὰς λέξεις ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὰ γράμματα τοῦ ἱεροῦ κειμένου, καὶ μὲ λεπτὴν ὀξύνειαν, ἐξήγαγε λογικὰ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα ἤρχοντο νὰ ὑποστηρίξουν τὴν πατροπαράδοτον σοφίαν. Ὁ Ἀκιβὰ ἐπωφελέθη τῶν διδασκαλιῶν τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου, καὶ ἐκ τοῦ πρώτου ἀπέκτησε μέγα ὑλικὸν γνώσεων, ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου λεπτοτάτην διαλεκτικὴν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Σχολὴ τοῦ Ἀκιβὰ ἠῤῥαζε καθ' ἑκάστην εἰς φήμην καὶ μαθητάς, τὸ ὄνομα του συγκατελέγετο μεταξὺ τῶν μεγαλειτέρων σοφῶν, ἕως ὅτου ὑψώθη ὑπεράνω ὅλων τῶν διδασκάλων τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ Ἰουδαϊκὴ παράδοσις παρουσιάζει σωρεῖαν ἱεροτελεστιῶν καὶ ἀξιωματῶν, μὴ ἀναφερομένων εἰς τὸ βιβλικὸν κείμενον, καὶ λαμβανόντων κύρος μόνον ἀπὸ τὴν παράδοσιν. Ὁ Ἀκιβὰ κατέβαλε ὑψιστον κόπον διὰ νὰ στηρίξῃ τὴν παράδοσιν ἐπ' αὐτῆς τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Λεπτολογῶν ἐπὶ τῶν λέξεων, τῶν γραμμάτων, τῶν φωνηέντων, ἐπὶ μεμκρυσμένων καὶ λεπτοτάτων ἀναλογιῶν, ἀποδίδων σημασίαν καὶ ζωὴν εἰς τὰ μύρια τὰ ὁποῖα δηλοῦν μόνον τὰς σχέσεις τῶν λέξεων καὶ τῶν προτάσεων, ἔκτισε ἐπ' αὐτοῦ τοῦ μωσαϊκοῦ κειμένου μέγα μέρος τῆς οἰκοδομῆς τῆς παραδόσεως συνδέων τοιοῦτοτρόπως ἀδιασπᾶστω τὴν παράδοσιν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν. (1)

Ἡ διδασκαλία του αὐτὴ ἐπροκάλει μέγαν ἐνθουσιασμόν μεταξὺ τῶν σοφῶν. Εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀνέκρξε μίαν ἡμέραν «ὦ! Ἀκιβὰ, ὅποιος ἀφίνει τὴν διδασκαλίαν σου, ἀφίνει τὴν ζωὴν».

Ἡ σαφήνεια καὶ ἡ τάξις ἦσαν τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς σοφίας καὶ τῆς διδασκαλίας του καὶ ταῦτα προσεπάθει νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὸν νοῦν τῶν μαθητῶν του. Ἐπεθύμει ἵνα ὁ σπουδαστὴς μάθῃ μόνον ἐν θέμα καθε ἡμέραν, τὸ ὁποῖον νὰ ἐξετάξῃ καθ' ὅλας τὰς ὄψεις ἕως ὅτου τὸ ἀφομιώσῃ ὀλοτελῶς. Εἰς τοὺς διδασκάλους συνίστα νὰ μὴ βρύνωνται νὰ ἐπαναλάβουν πολλὰς φορὰς τὸ ἴδιον μάθημα, ἕως ὅτου ἀποβῇ εἰς τὰ πνεύματα τῶν μαθητῶν σαφέστατον καὶ φαινότατον. Ἐνας

(1) Σ. Ι. Ε. Εἰς ἐποχὴν ποῦ δὲν ὑπῆρχον τυπογραφεῖα καὶ ἡ διδασκαλία ἦτο κατὰ τὸ πλεῖστον προφορικὴ αἱ λεπτομερείαι αὐταὶ ἦσαν μέγαλο στήριγμα διὰ τὴν μνήμην τῶν σπουδαστῶν.

Θαυμαστής του παρωμοίασε τὸν νοῦν του με πλουσιώτατον κατάστημα ὅπου ἔλα τὰ πράγματα εἶναι τοποθετημένα εἰς ὠραιότατην τάξιν.

Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, ποικιλία νέων ιδεῶν, νέων συστημάτων καὶ νέων αἰρέσεων περιέβηλον τὸν Ἰουδαϊσμὸν καὶ προσεπάθουν νὰ εἰσδύουν εἰς αὐτόν, καὶ νὰ μεταβάλλουν τὴν μορφήν καὶ τὴν ὑπόστασίν του. Ἡ ἐθνικὴ φιλοσοφία μετὰ τὸ γόητρον τῆς ποιητικῆς λάμπει καὶ τὴν σαγηνεύουσαν ἀνεξαρτησίαν τῶν θεωριῶν της. Ὁ Χριστιανισμὸς, ὁ ὁποῖος κατ' ἀρχὰς συνταυτίζετο μετ' αὐτοῦ, προσεπάθει νὰ τὸν ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὸν κύκλον μιᾶς ιδέας καὶ μιᾶς χώρας, ἵνα τὸν προσεγγίσῃ πρὸς τὸν ἐθνικὸν κόσμον καὶ τὸν μεταγγίσῃ ἐντὸς τούτου. Οἱ γνωστικοὶ μετὰ τὰ παρρηγήματα των, οἱ θέλοντες νὰ προσθέσουν εἰς τὸ ἀπλοῦν τῆς μωσαϊκῆς θεογονίας τὰς φαντασιοπληξίας τῶν δύο πρωτογόνων αἰτίων τῶν πνευμάτων καὶ τῆς θεοποιηθείσης ὕλης. Αἱ ἀρχαῖαι πηγαὶ τοῦ Ταλμουδισμοῦ φέρουν τὰ ἔγγραφα τῶν ἀναμίκτων τούτων δοξασιῶν, τῶν ὁποίων πολλοὶ διδάσκαλοι τοῦ Ταλμουδ ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασιν. Μάλιστα ὁ Ταλμουδικὸς θρύλος ἀναφέρει τὰ ὀνόματα ραββίνων οἱ ὅποιοι ἐπιδοθέντες εἰς τὰς μεταφυσικὰς ἐκείνας μελέτας, ἐξῆλθον μετὰ καίρια τρυμάματα εἰς τὴν ψυχὴν ἢ εἰς τὸ σῶμα κατὰ τὴν ταλμουδικὴν ἔκφρασιν. Μόνος ὁ Ραββὶ Ἀκιβὰ ἔμεινεν ὀνομαστός διὰ τὴν σταθερότητα αὐτοῦ εἰς τὰς αὐστηρῶς καθαρὰς ἰουδαϊκὰς ἀρχάς. Δὲν ἀπέφυγε τὰς θεολογικὰς ἐρεῦνας· ἀλλὰ τὸ φωτεινὸν τοῦ πνεύματος, τὸ ἀκράδαντον τῶν πεποιθήσεών του ἔσωσαν αὐτὸν ἀπὸ τὰς πλάνων καὶ διετήρησαν ἀλώβητον τὴν πίστιν του.* Ἄλλος θρύλος λέγει ὅτι οἱ ἄγγελοι ἀπήτησαν τὴν τιμωρίαν του διὰ τὴν τόλμην μετὰ τὴν ὀπνίαν εἰσέδουεν εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τοὺς ἄγγελους· «Ἄφετε αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, διότι εἶναι ἄξιός νὰ φιλοσοφῇ περὶ τοῦ μεγάλου μου.»

(Ἀκολουθεῖ)

* Σ. Ι. Ε. Ραββὶ Ἀκιβὰ μὲν μπεσαλὼμ θεγιατσὼ μπεσαλὼμ.

«Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ»

Ἐξεδόθη τὸ ἕνδεκα τεύχος τοῦ «Καλλιτέχνου» πρωτότυπον ὡς πάντοτε εἰς ὕλην καὶ εἰκόνας. Μεταξὺ τῆς πρώτης διακρίνονται δύο ἀνέκδοτα διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων φωτογραφία ἔργων τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως. Τὸ περιοδικὸν τοῦ κ. Βώκου εἶναι ἄριστον φιλολογικὸν ἀνάγνωσμα.

ΕΚ ΤΟΥ ΕΒΡΑΪΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΑΥΤΡΟΥΓΓΑΡΙΑ.—Ὁ Ἰωσήφ Στίτσερ-γερ ἀποθνήσκων εἰς Βιέννην ἐκληροδότησε ὅλην τὴν περιουσίαν του, δύο καὶ ἡμισυ ἑκατομμύρια κορόνες εἰς τὴν Ἰσραηλιτικὴν Κοινότητα διὰ τὴν ἰδρυσιν παιδικοῦ νοσοκομείου εἰς τὸ ὅποιον ἕως θὰ εἶναι δεκτὰ παιδιὰ πικνῶς θρησκευόμετος.

ΑΓΓΛΙΑ.—Ὁ λόρδος Βκνδσρόθ εἰς τῶν πλουσιωτέρων ἑβραίων τῆς Ἀγγλίας ἄφησε 25 ἑκατομμύρια φράγκων διὰ ὀφρνοτροφεῖον διὰ παιδιὰ παντὸς θρησκευόμετος.

—Ἐγίναν τὰ ἐγκαίνια εἰς τὸ Λονδίνον τοῦ Νοσοκομείου τῶν καρκινωδῶν παρουσίᾳ τῆς Βασιλίσσης. Τὸ Νοσοκομεῖον ὀφείλεται εἰς τὴν γενναιοδορίαν τοῦ ὁμοδόξου Μπαρνάτο, ἀφιέρωσαντος εἰς τὸν σκοπὸν αὐτὸν 5 ἑκατομμύρια φράγκων.

—Οἱ ἑβραῖοι τῆς συνοικίας East End τοῦ Λονδίνου ἔστησαν κρήνην μνημειώδη εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου VII. Τὰ ἐγκαίνια ἐτέλεσεν ἐν ὀνόματι τῆς ἑβραϊκῆς συνοικίας ὁ Κάρολος Δὲ Ρότσιλδ, ὁ ὁποῖος παρέδωκε τὸ μνημεῖον εἰς τὸν Δήμαρχον.

ΑΛΓΕΡΙΟΝ.—Ἡ κυρία Ἀζουλά εἰσέδωκε φρ. 200.000 εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διὰ χημικὸν ἐργαστήριον.

ΕΛΒΕΤΙΑ.—Εἰς Βέρνην ἔγινε Συνέδριον ἑβραίων φοιτητῶν τῆς Ανατολῆς. Τὸ Συνέδριον διήρκεσεν τρεῖς ἡμέρας. Ἀπεφασίσθησαν τὰ ἑξῆς. Θὰ ἀποτελέσσουν μέρος τῆς ἑβραϊκῆς φοιτητικῆς ὀργανώσεως, οἱ φοιτητικοὶ σύλλογοι οἱ παραδεχόμενοι τὸ σιωνικὸν πρόγραμμα. Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐνώσεως θὰ ὀργανώσῃ διαλέξεις στέλλουσα ὁμιλητὰς εἰς τὰ διάφορα φοιτητικὰ κέντρα. Θὰ δημοσιεῖ μνημειώδη μόνοφυλλον εἰς ἑβραϊκὴν γλῶσσαν ἔχον σκοπὸν εἰδησεολογικὸν καὶ προπαγανδιστικόν. Ἴνα οἱ φοιτηταὶ λάβουν σαφῆ ἰδέαν περὶ Παλαιστίνης, οἱ διάφοροι σύλλογοι θέλουσι ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς Πρυτάνεις νὰ γίνουσι εἰδικὰ μνημόνια περὶ Παλαιστίνης. Οἱ φοιτηταὶ θὰ προσπαθῶσιν καθόσον εἶναι κατὰ δύναμιν νὰ συγγράφουσι τὰς δικτριβάς των μετὰ τὴν Παλαιστίνην (χώρον, ἑβραϊκὴν ζωὴν, οἰκονομικὴν κατάστασιν, τέλος ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὴν ἑβραϊκὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν). Ἡ ὀργανώσις θέλει ὑποστηρίξῃ τὰς ἑβραϊκὰς ἐφημερίδας καὶ βιβλιοθήκας τῆς Παλαιστίνης.

Τέλος ἡ ὀργανώσις ἢ ὅποια θὰ ὀνομασθῇ «Ἀχάβερ» μετὰ τὴν Βέρνην, ἐξέφρασε τὴν περιφρόνησίν της διὰ τοὺς φοιτητὰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι διὰ νὰ εὐδοκμήσουσι εἰς τὴν ζωὴν, ἀρνοῦνται τὴν καταγωγὴν των.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ.—Κατὰ τὴν τελευταίαν στατιστικὴν εἰς τὴν Βουδαπέστην ὑπάρχουν 203, 687 ἑβραῖοι. τὸ 23 % τῶν κατοίκων. Ὁ ἐν

Ὀυγγαρία ἑβραϊσμός (800,000) διέρχεται στάδιον ἀναγεννήσεως. Ἀποδείξει τὸ ἑβραϊκὸν ἡμερολόγιον τὸ ὅποιον ἐδημοσίευσεν ἡ ἑβραϊκὴ φιλολογικὴ εἰσαγγελία, ἡμερολόγιον μοναδικὸν εἰς τὸν κόσμον, εἰς ὁλόκληρον φύλλον (in-folio) μετὰ ἑκατὸν μελέτας, διηγήματα τῶν μεγαλειτέρων ἑβραίων συγγραφέων καὶ 170 εἰκονογραφίας τῶν μεγαλειτέρων ἑβραίων καλλιτεχνῶν.

Ἐπίσης ἡ ἰδίᾳ Ἐταιρία δημοσιεύει ἐξοχον εἰκονογραφημένον περιοδικὸν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δρος Ραταί.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.—Κατὰ τὴν τελευταίαν στατιστικὴν τῆς Ὀλλανδικῆς Κυβερνήσεως ζοῦν ἐν Ὀλλανδίᾳ 106.409 ἑβραῖοι. Ἡ μεγαλειτέρα κοινότης εἶναι ἡ Ἀμστερδαμ μετὰ 60,000.

ΑΥΣΤΡΙΑ.—Διωρίσθη ἀρχιραββίνος Τεργέστης ὁ Δόκτωρ Χαγές, καθηγητῆς τοῦ Ραββινικοῦ Σχολείου Φλωρεντίας καὶ τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου.

Ὁ Χαγές, ὁ ὁποῖος εἶναι σήμερον 36 ἐτῶν, ἐσπούδασεν εἰς τὸ Ραββινικὸν Σχολεῖον καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Βιέννης. Μόλις λαθὼν τὸ δίπλωμα του διωρίσθη βιβλιοθηκῆριος τοῦ Ἰνστιτούτου Ἀνατολικῶν Γλωσσῶν τοῦ Βιεννίου Πανεπιστημίου. Ἐν Ἰταλίᾳ διωρίσθη μέλος τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἰταλικῆς Ἀσιατικῆς Ἐταιρίας. Ὁ Χαγές, τοῦ ὁποῦ δημοσιεύομεν εἰς τὸ φύλλον μας τὴν μελέτην περὶ τῶν Εὐαγγελίων, εἶναι ἐκ τῶν διασήμεων ραββίνων καὶ ἀνατολιστῶν τῆς Εὐρώπης.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ.—Κατὰ τὴν τελετὴν ἢ ὅποια εἶχε γίνῃ εἰς τὴν Κεντρικὴν Συναγωγὴν τῆς Σόφιας διὰ τὴν ἐνηλικίωσιν τοῦ Διαδόχου Βόρις, ὁ Βασιλεὺς, ἡ Βασιλίσσα καὶ ὁ Πρίγκηψ εἶχον στείλει ἀντιπροσώπους. Παρέστησαν αὐτοπροσώπως ὁ Πρωθυπουργὸς Γκεσῶφ, πολλοὶ ὑπουργοί, πρέσβεις ξένων Δυνάμεων, πάσαι αἱ ἀρχαὶ καὶ τοῦθ' ὅπερ χαρκατηρικώτερον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἰερᾶς Συνόδου, Μητροπολίτης Σόφιας. Ὁ Μέγας Ραββίνος τῆς Βουλγαρίας Δόκτωρ Ἐρενπράξ ἀπήγγειλε εὐχλογίον λόγον ἐξάρας τὰς προόδους τὰς ὁποίας ἐπετέλεσεν ἡ Βουλγαρία ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Φερδινάνδου. Τὸ ἐσπέρως εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶν Ἀνακτόρων ὁ Βασιλεὺς Φερδινάνδος ἐξέφρασθη ἐνθουσιωδῶς ὑπὲρ τῶν ἑβραίων τῆς Βουλγαρίας. Ὁ πρίγκηψ Βόρις ἐξέφρασε ἐπίσης δεχόμενος τὸν Ἀρχιραββίνον καὶ τὸ Προεδρεῖον τῆς Κοινοῦτος τὰ εὐχαριστήρια αὐτοῦ.

ΙΤΑΛΙΑ.—Ἡ Ἰσραηλιτικὴ Κοινότης Ρώμης, ἡ σπουδαιότερα τῆς Ἰταλίας καὶ διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν της, ἀριθμοῦσα ὑπὲρ τὰς 10.000 ἄτομα, ἐξέλεξε σχεδὸν παμψηφεί ἀρχιραββίνον της τὸν κ. Ἀγγελον Σακερόδτη νέον μόλις 26 ἐτῶν. Ὁ νεκρὸς ραββίνος ἔκαμε τὰς σπουδὰς του εἰς τὸ Ραββινικὸν Σχολεῖον Φλωρεντίας καὶ εἶναι συγχρόνως διδάκτωρ τῆς φιλολογίας.

—Ὁ κ. Νίνος Ὀλιβέτης γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος εἰς Φλωρεντίαν, ὁ ὅσον ἐπαξίως μετὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ τάκτ, τὰ ὅποια τὸν χαρακτηρίζουν, ἀντιπροσωπεύων τὴν χώραν μας, ἐξέλεγε κατ' αὐτὰς ὑπὸ τῶν συναδέλφων του Πρύτανις τοῦ Προξενικοῦ Σώματος. Ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ ταύτῃ ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Ὀλιβέτη ἔκαμον μεγαλοπρεπῆ ὑποδοχὴν εἰς τὸ μέγαρόν των εἰς τὸ προξενικὸν σῶμα καὶ τὰς ἀρχάς. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ τύπος Φλωρεντίας ἐξέφρασε τὰ κολλυκευτικώτερα αἰσθητήματα ὑπὲρ τοῦ κ. Ὀλιβέτη.

Τὸν κ. Γενικὸν Πρόξενον διανύσαντα τὰ πολλὰ ἔτη τῆς ζωῆς του εἰς τὴν Κέρκυραν ὅπου ἐγεννήθη, ἡ «Ἰσραηλιτικὴ Ἐπιθεώρησις» ἐκφράζει τὰ συγχρητηρία της.

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ.—Ὁ κ. Νάθαν Στράους ἀδελφὸς τοῦ πρώην πρεσβευτοῦ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν Ὀσκάρ Στράους καὶ τοῦ πνιγέντος ἐπὶ τοῦ «Τιτανικοῦ» Ἰσιδώρου Στράους, ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως τὴν Ἰερουσαλὴμ ἐδώρησε 150,000 φρ. διὰ νὰ γίνουσι Σχολικὰ Συστήματα, 200,000 διὰ τὴν ἰδρυσιν Ἰγυειονομικοῦ Σταθμοῦ εἰς τὴν Χαίφα πρὸς καταπολέμησιν τῶν πυρετῶν, καὶ 30,000 εἰς τὴν ἑβραϊκὴν ἐπαγγελματικὴν σχολὴν, καὶ ἄλλα ποσὰ εἰς ἄλλα καθιδρύματα.

—Εἰς τὴν Ἰερουσαλὴμ καὶ εἰς ὅλην τὴν Παλαιστίνην ἡ ἑβραϊκὴ ὡς γλῶσσα ζωντανὴ κάμνει καταπληκτικὰς προόδους. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔγινεν ἡ παράστασις εἰς ἑβραϊκὴν γλῶσσαν τοῦ «Φιλαργύρου» τοῦ Μολιέρου.

—Εἰς τὴν Παλαιστίνην καθὼς εἰς ὅλην τὴν Τουρκίαν ὑπάρχουν ταχυδρομεῖα διαφόρων Κρατῶν. Διὰ νὰ ἐφελευσθῇ τὴν ἑβραϊκὴν πελατεῖαν, ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἰδρυσεν ταχυδρομεῖον εἰς Ἰερουσαλὴμ τοῦ ὁποῦ τὰ γραμματόσημα καὶ τὰ δελτάρια φέρουν γράμματα ἑβραϊκά. Τὸ ταχυδρομεῖον εἶναι κλειστὸν κατὰ Σάββατον καὶ τὰς ἄλλας ἑβραϊκὰς εορτάς. Ἡ Αὐστρία προτίθεται νὰ ἰδρῦσῃ παρόμοια ταχυδρομεῖα εἰς τὰς ἑβραϊκὰς ἀποικίας.

ΡΩΣΣΙΑ.—Ὁλος ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος διαμαρτύρεται ἐναντίον τοῦ πραξικοπήματος, τὸ ὅποιον προσπαθοῦν νὰ κάμουν οἱ Ρῶσοι ἀντιστημῆται, ζητοῦντες τὴν καταδίκην ἀθώου ἑβραίου κατηγορουμένου ὅτι ἐφόνευσεν χριστιανόπαιδα διὰ λόγους θρησκευτικούς. Τὸ ἄνθος τῶν λογίων τῆς Γερμανίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Δανίας, τῆς Ἀγγλίας, καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς Ρωσσίας δημοσιεύει διαμαρτυρίας κατὰ τοῦ ἐντροπιάζοντος τὸν αἰῶνα μας διωγμὸν. Ἡ ρωσικὴ Κυβέρνησις ἐνώπιον τῆς καταφορᾶς αὐτῆς παντὸς τοῦ πολιτισμένου κόσμου προσπαθεῖ νὰ ματαιώσῃ τὴν δίκην.

ΔΑΝΙΑ.—Ἡ Δανία καὶ ὅλος ὁ κόσμος τῶν γραμμάτων ἐτοιμάζονται νὰ ἐωρτάσουν τὴν 70τηρίδα τοῦ μεγαλειτέρου δανοῦ λογίου, τοῦ

σέμνουμένου διὰ τὴν ἑβραϊκὴν του καταγωγὴν Γεωργίου Μπραντές.

ΜΑΡΟΚΟΝ.— Κατὰ τὴν ἀντιγαλλικὴν ἐξέγερσιν τῶν Ἀράβων κατεστράφη ἡ συνοικία τῶν ἑβραίων ἀνερχομένων εἰς 10,100. Πηγὸς κῶμοι ἔρανοι γίνονται ὑπὲρ τῶν θυμάτων.

ΕΒΡΑΪΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀθῆναι.— Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐθνικῆς ἐορτῆς τὴν 26 Μαρτίου κατὰ τὴν πρωϊνὴν λειτουργίαν, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος ἀπήγγειλεν τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, εἰπὼν ὅτι οἱ εἰς τὸν Νεὸν προσελθόντες ἐορτάζουν διπλὴν ἐορτὴν ἐλευθερίας, τὴν παμπάλαιον ἐορτὴν τῆς ἐξόδου ἢ ὅποια ὑπῆρξεν ἀφετηρία τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας τοῦ Ἰσραήλ καὶ τὴν τῆς ἐλευθερίας τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος, τῆς ὁποίας ἐξῆρε τοὺς φιλελευθέρους θεσμοὺς οἱ ὅποιοι οὐδεμίαν διάκρισιν κάμνουν δόγματος ἢ φυλῆς.

Χαλκίς.— Μᾶς γράφουν·

«Ὁ πανηγυρικώτερος ἐορτασμός τῆς ἐθνικῆς ἐορτῆς ἐτελέσθη ἐφέτος παρὰ τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος. Εἰς τὴν Συναγωγὴν ἐψάλη δοξολογία ὑπὸ τοῦ Ραββίνου παρουσίᾳ ἀπασῶν τῶν Ἀρχῶν, τῶν διοικητικῶν συμβούλων τῶν Σωματείων καὶ Συλλόγων καὶ ἄλλου ἐκλεκτοῦ κόσμου. Μετὰ τὴν δοξολογίαν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος κ. Μποχώρ Φόρνης ἔλαβε τὸν λόγον ἀναπτύξας τὸν διττὸν σκοπὸν καὶ σημασίαν τῆς ἐορτῆς τὴν ὅποιαν οἱ ἑβραῖοι Χαλκίδος ἐπανηγύριζον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν προγόνων τῶν ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ Φαραὼ καὶ τὴν ἐπέτειον τῆς Ἀνεξαρτησίας τοῦ ἑλληνικοῦ Βασιλείου, τοῦ ὁποίου οἱ χαλκιδεῖς Ἑβραῖοι ἀποτελοῦν ἀδιάσπαστον μέρος καὶ ἰθαγενές κατ' ἐξοχὴν στοιχεῖον ὡς ἐγκατεστημένοι ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ δύο χιλιετηρίδων.

Μετὰ ταῦτα ὁ ρήτωρ διεξῆλθεν τὴν ἐκπολιτιστικὴν δρᾶσιν τοῦ ἑβραϊκοῦ λαοῦ ἀπὸ τοῦ γενάρχου Ἀβραάμ μέχρι σήμερον ἐπιλέγων· «Ὁ ἡμέτερος λαὸς ἀναδείξας τόσους σοφοὺς νομοθέτας, ἐνδόξους στρατηγούς, μεγάλους ἐπιστήμονας, εὐεργέτας τῆς ἀνθρωπότητος, θρῆνεί σήμερον ἐν τῇ διασπορᾷ, θῦμα κτηνώδους φανατισμοῦ, εἰς πλείστας ἀκόμη χώρας ἡμιβροχάρους καὶ ἀγνώμονας καὶ προσβλέπει μετὰ θλίψεως εἰς τὸ παρελθόν».

«Ἄς ἐλπίζωμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐπιφυλάσσει αὐτῷ νέας ἡμέρας εὐτυχίας». Ἀλλ' ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαός, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀπὸ χιλιετηρίδας συζῶμεν ἐν μετ' αὐτοῦ ἀποτελοῦντες ἔθνος, ἔχει κοινὰς μεθ' ὑμῶν τὰς συμφορὰς καὶ προσβλέπει εἰς αἰσιώτερον μέλλον.

Καὶ διὰ τὸν Ἰσραήλ καὶ τὸν Ἑλληνισμόν

ἄς ἐνώσωμεν ἀδελφοὶ σήμερον τὰς εὐχὰς μας ἵνα ἐπιστευθῇ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν οἱ δύο περιούσιοι λαοὶ τῆς ἀνθρωπότητος, τελέσωσι μὲθ' ἑαυτῶν μεγάλην κοινὴν ἐορτὴν, ἐλευθερίας καὶ ἀδελφότητος».

Τὸν λόγον ἐκάλυψεν ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῶν Βασιλέων, ψαλλομένου συγχρόνως ὕμνου ἑβραϊστὶ ὑπὸ τοῦ Ραββίνου καὶ ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτοπαίδων Ἑλληνιστὶ τοῦ ὕμνου τοῦ Σολομοῦ καὶ ἄλλων πατριωτικῶν ᾠδῶν...
 — Γράφουσα περὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν Χαλκίδων, οἱ ὅποιοι τόσον ἀρμονικὰ συνδιάζουσι τὸν ἑβραϊσμόν των μὲ τὰ ἑλληνικά των αἰσθηματὰ, ἢ «Ἰσραηλιτικὴ ἐπιθεώρησις» δρᾶτται τῆς εὐκαιρίας ἵνα ἀναμνησθῇ τοῦ ἄλλοτε προέδρου τῆς Κοινότητος Σιμαντόβ Σακκῆ ὁ ὅποιος ἐργασθεὶς μὲ τόσον αἰσθηματὰ διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ φύλλου τούτου εἰς τὴν Κοινότητα Χαλκίδος ἄφησε οἴμοι τὸν κόσμον τούτον πρὸ τοῦ προφθάσῃ νὰ ἐκδοθῇ. Ἀλλ' ἐὰν ὁ Σιμαντόβ Σακκῆ δὲν εἶναι πλέον μεταξὺ ἡμῶν, τὸ ὄνομά του θὰ ἦχει πάντοτε συμπαθῶς εἰς τὴν μνημὴν μας ὡς ἐνθάρρυνσις ἀγαθοῦ φίλου.

Κέρκυρα.— Μᾶς γράφουν· ὁ μεταστάς Μπενσιὼν Λεύης ἐκ Καΐρου ἄφησε διὰ τὸ κοινοτικὸν μας Σχολεῖον Ταλμουδ Τορά φρ. 2.500.
 — Λαμβάνομεν τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν·
 «Τί γίνεται ἡ ἰδέα μιᾶς συσκέψεως εἰς Ἀθήνας ἀντιπροσώπων τῶν ἐν Ἑλλάδι κοινοτήτων; Μήπως ἐγκατελήφθη τὸ τόσον ὠραῖον σχέδιον προορισμένον νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἑβραϊσμοῦ;

Σ. Ι. Ε. Καθ' ἄς ἐλάβομεν πληροφορίας, ἡ ἰδέα τῆς συσκέψεως τῶν Ἰσραηλιτικῶν κοινοτήτων δὲν ἐγκατελείφθη. Μάλιστα πρόκειται ἐντὸς ὀλίγου νὰ σταλῇ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν εἰς τὰς ἄλλας Κοινότητας ἐγκύκλιος περὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς συσκέψεως καὶ τοῦ χρόνου τῆς συγκλήσεως.

ΤΟ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΘΝΙΚΗΣ»

Ἡ λαϊκὴ ἐγγραφή τοῦ λαχειοφόρου Δανείου τῆς «Ἐθνικῆς» εἶναι νέα ἐπιτυχὴς ἀπόπειρα πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῆς ἀποταμιεύσεως παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ. Ἡ ἀποταμίευσις ὡς γνωστὸν ἔκαμε τὸ μεγαλεῖον τῆς Γαλλίας. Ἡ μέθοδος τῆς ἀποταμιεύσεως διὰ τοῦ λαχειοφόρου, εἶναι ἴσως στερεωτέρα τῆς τῶν ἀποταμιευτηρίων, ὁπόθεν ὁ λαὸς ἀποσύρει εὐκόλως τὰ χρήματά του· προσέτι δὲ παρέχει καὶ ἐλπίδα κέρδους. Χωρὶς νὰ παραμελοῦνται τὰ ἀποταμιευτήρια, εἶναι καλὸς ὁ συνδυασμὸς μὲ τὴν ἀγορὰν καὶ λαχειοφόρων τινῶν.